

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı:14/3 2025 s. 782-820, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

**GAGAUZ YERİ'NDE YAYIMLANAN GUGUŞÇUK ÇOCUK DERGİSİ ÜZERİNE BİR
İNCELEME**

Levent DOĞAN*

Geliş Tarihi: 4 Şubat 2025

Kabul Tarihi: 22 Mayıs 2025

Öz

Dili ve kültürü kaybolma tehlikesi altında olan Gagauzlar için ana dilleriyle oluşturulmuş çocuk yayınları büyük önem taşır. Bu çalışmada söz konusu yayınlardan biri olan Guguşçuk çocuk dergisinin elde mevcut olan ilk 9 sayısı ele alınmıştır. Derginin önce kimlik bilgilerine ve çıkış amacına değinilmiş, daha sonra biçim ve içerik yönünden incelemesi yapılmıştır. Dergi, biçim olarak *boyut, sayfa düzeni, yazı tasarımı, punto, kapak ve logo* özellikleri açısından incelenmiştir. Derginin içerisinde yer alan her türden metin ile etkinlikler ve oyunlar ise işlevlerine göre (*edebî, öğretici-bilgilendirici, eğlendirici-öğretici*) oluşturulan üç başlık altında ayrıca ele alınmıştır. Dergideki edebî ve öğretici tarzdaki metinler konu ve tema ile bunların hitap edilen yaş seviyesine uygunluğu bakımından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Aynı şekilde biçim açısından da derginin hedef kitleye uygunluğuna her başlık özelinde bakılmıştır. Aynı zamanda derginin yazar kadrosu da çıkarılarak incelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Gagauz Türkçesi, çocuk dergileri, çocuk edebiyatı, Guguşçuk Dergisi, biçim ve içerik özellikleri.

**AN ANALYSIS ON THE GUGUŞÇUK CHILDREN'S MAGAZINE
PUBLISHED IN GAGAUZIA**

Abstract

For the Gagauz, whose language and culture are in danger of extinction, children's publications written in their native language are of great importance. In this study, examines the first 9 available issues of Guguşçuk children's magazine, one of the publications in question. First, the identity information and the purpose of the magazine were mentioned, and then it was examined in terms of form and content. The magazine was examined in terms of *size, page layout, font design, font size, cover and logo* features. All kinds of texts, activities and games in the magazine were also discussed separately under three headings created according to their functions (*literary, educational-informative, entertaining-instructive*). The literary and educational texts in the magazine were evaluated in terms of subject and theme and their suitability for the age level addressed. Similarly, the magazine's suitability for the target audience was examined specific to each title. At the same time, the magazine's writer staff was also selected and examined.

Keywords: Gagauz Turkish, children's magazines, children's literature, Guguşçuk Magazine, form and content features.

* Dr. Öğr. Üyesi; Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, ldogan@trakya.edu.tr.

Giriş

Geçmişten günümüze kadar pek çok şey gerek biçimsel gerekse düşünsel manada değişime uğramış, farklı alanlarda yaşanan gelişmeler yeni fikirlerle beraber yeni kavramları da ortaya çıkarmıştır. Bu değişim ve yeniliklerden biri ise çocuk ve çocukluk üzerine olmuştur. Geçmiş dönemlerde günümüzdeki gibi olmayan çocuk algısı ile anlayışının tarihî süreçte köklü değişimlere uğradığı görülür. Orta Çağ'da çocuğun ve çocukluğun ne olduğu henüz toplum tarafından bilinmediği için çocuklar, bu dönemde *minyatür yetişkinler* olarak tanımlanmıştır (Özcan, 2019, s. iii). Ancak Rönesans Dönemi'nden sonra oluşmaya başlayan çocuk modernleşmesi (Şirin, 2016a, s. 34), çocuk ve yetişkin ayrımı ile birlikte çocukların kendine özgü doğasının ve niteliklerinin fark edilmesini ve böylece onların kendi kimlikleriyle toplumda yer almasını sağlamıştır (Özcan, 2019, s. 3). Batı'daki birtakım gelişmeler sonucu XVI. yüzyılda ortaya çıkmaya başlayan çocuk fikri (Şirin, 2016b, s. 16) ve hemen ardından çocukluğun keşfi, çocukla ilgili farklı araştırma alanları yaratırken çocuk edebiyatı denilen yeni bir edebiyat kolu da meydana getirmiştir. Çocuk edebiyatı, her şeyiyle çocuklara özgü olan ve çocuklar için kaleme alınan eserlerin oluşturduğu bir edebiyat türüdür. Alan yazınına bakıldığında bu kavramın yerli ve yabancı pek çok araştırmacı tarafından çeşitli şekillerde tanımlandığı görülür. Çocuk edebiyatı teriminin 20. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıktığını belirten Tacettin Şimşek (2014, s. 15) bu terimi, "Gelişme çağındaki çocukların duygu ve düşünce dünyasına, anlama ve kavrama becerilerine seslenen edebiyata çocuk edebiyatı denir." şeklinde tanımlamıştır. Aynı terimi Mustafa Ruhi Şirin (2016b) şu şekilde tarif etmiştir:

Çocuk edebiyatı, temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde çocuğa göre içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır. (s. 16-17)

Türkçe Sözlük'te (<https://sozluk.gov.tr/>) ise çocuk edebiyatı, "Çocukların hayatı kavramasına yardımcı olacak, hayal gücünü geliştirici, okuma sevgisini aşılayan, eğitici bir edebiyat türü; çocuk yazını." olarak tanımlanmıştır. Verilen tanımlarda çocuk edebiyatının çocukların gelişimine olan katkısı öne çıkarken Şirin'in tanımında buna ek olarak çocuk edebiyatıyla ilgili eserlerin nasıl olması gerektiği hususu da yer almıştır.

Çocuk edebiyatı, çocukların yaş, gelişim ve algı düzeyleri dikkate alınarak hazırlanan sanatsal ve öğretici türdeki ürünleri kapsar. Farklı türdeki bu ürünlerin amaç ve işlevlerini yerine getirebilmeleri için dil, içerik ve üslup özellikleri bakımından çocuğa göre oluşturulmuş olmaları gerekir. Bu doğrultuda *çocuk gerçekliği* ve *çocuğa görelik* çocuk edebiyatının dikkate alınması gereken iki temel ilkesidir. Dolayısıyla yazar ve şairlerin ürünlerini söz konusu iki ilkeye uygun bir şekilde oluşturmaları çocukların gelişimi açısından oldukça önemlidir. Öte yandan bir toplumun diline ve kültürüne ait unsurlar, millî ve evrensel değerler çocuk edebiyatı ürünleri aracılığıyla çocuklara aktarılır. Bu ürünleri okuyan çocuklar dil becerilerini geliştirirken kendi kültürlerini de tanımaya başlar. Böylece çocuklara içinde yaşadıkları toplumun kültürü benimsetilmeye çalışılır. Çocuk edebiyatı, dil ve kültür aktarımı ile kültürel ve evrensel değerlerin çocuklara tanıtılması yanında çocuklarda bu değerlere karşı bilinç oluşturulmasını da sağlar. Başka bir ifadeyle toplumsal değerlere saygılı, sorumluluk bilinci yüksek, bilgili ve kültürlü bireyler yetiştirmede çocuk edebiyatının rolü büyüktür.

Edebiyatın her kolu toplum özelinde kendine has özellikler taşır. Bu bağlamda çalışmada incelenen dergi itibarıyla burada öncelikle Gagauzlar ile Gagauz çocuk edebiyatından kısaca söz etmek gerekir. Ortodoks Hristiyan bir Türk halkı olan Gagauzların bugün büyük çoğunluğu Moldova Cumhuriyeti'ne bağlı özerk bir bölge olan Gagauz Yeri'nde yaşamaktadır. Moldova'dan sonra Gagauzların toplu olarak yaşadığı yerlerin başında Ukrayna, Bulgaristan ve Yunanistan gelmektedir. Bu yerlerin dışında Türkiye, Rusya, Avustralya, Kazakistan gibi farklı ülkelere gidip yerleşmiş pek çok Gagauz da bulunur. Ancak Moldova Gagauzları hariç diğer ülkelerde yaşayan Gagauzların gerek siyasi gerekse eğitim hakları bulunmadığından bu ülkelerde Gagauz dilini konuşan veya bilen kişi sayısı giderek azalmaktadır (Hünerli, 2022, s. 4).

Gagauzların 1957 yılına kadar kendilerine ait bir alfabesi bulunmadığı için bu tarihten önce ne Gagauz edebiyatından ne de Gagauz basınından söz edilebilmektedir. Ancak 30 Temmuz 1957'de SSCB Moldova SSC Yüksek Sovyeti'nin Gagauzlar için bir alfabe oluşturulması kararını almasından sonra (Özkan, 2017, s. 426) Gagauz edebiyatı ve basını gelişme sürecine girer (Güngör ve Argunşah, 1998, s. 78). Bu tarihten itibaren Gagauzlar şiir, hikâye, roman vb. ürünler ile kitap, dergi, gazete ve radyo yayınlarını ilk alfabeleri olan Kiril temelli Gagauz alfabesiyle, ana dillerinde yapmaya başlar (Güngör vd., 1998, s. 67-78). Bununla birlikte aynı yılın Kasım ayında Gagauz okullarında ana dilinde eğitime izin verilmesi, Gagauz çocuk edebiyatının gelişimi açısından oldukça önemlidir. Zira bu okullarda çocuklara okutulacak ders kitapları Gagauz Türkçesiyle hazırlanmış (Güngör vd., 1998, s. 81-82) ve bu kitaplarda çocuklar için şiir ve öykü gibi eserler yer almıştır.

1957 yılında yazı dili hâline gelen Gagauzca ile ilk eserler 1959 yılı itibarıyla ortaya koyulmaya başlanır. Dolayısıyla 1959 yılı hem Çağdaş Gagauz edebiyatının hem de Gagauz çocuk edebiyatının başlangıcı kabul edilmektedir (Beksaç, 2014, s. 779; Karanfil, 2022, s. 504). Ancak Moldova'nın bağımsızlığını kazandığı yıla kadar olan süreçte meydana gelen siyasi kaynaklı olaylar hem çağdaş Gagauz edebiyatının hem de Gagauz çocuk edebiyatının gelişimini ve içeriğini etkilemiştir. Söz gelimi, Sovyet Dönemi'nde bölgedeki yoğun sansür nedeniyle Gagauz şair ve yazarlar, eserlerinin yayımlanmasını kolaylaştırmak için çoğunlukla dönemin önde gelen liderlerini ve komünizmi öven şiir ve öyküler kaleme almışlardır. Genel edebiyatın yanı sıra çocuk edebiyatında da bu tip şiir ve öykülerle karşılaşmıştır. Yine Sovyet idaresi döneminde Gagauz toplumunun içinde bulunduğu şartlardan dolayı çocuklar için neşredilen edebî eser sayısı da oldukça azdır (Karanfil, 2022, s. 505). Sayıca çok olmasa da böyle bir ortamda çocuklara yönelik yayınlar yapılmış olması, Gagauz toplumunda çocuğa verilen değeri ortaya koymaktadır. 1990'lı yıllar Gagauz çocuk edebiyatının canlanmaya ve yenileşmeye başladığı dönem olarak görülür. Sovyetler Birliği'nin 1991 yılında dağılması ile basın ve yayın faaliyetleri üzerindeki sansürün ortadan kalkması, aynı yıl Moldova'nın bağımsızlığını ilan etmesi ve 1994'te Gagauzlara özerklik verilmesi Gagauz çocuk edebiyatında yeni bir dönemin başlangıcını oluşturmuştur (Karanfil, 2022, s. 505). Bağımsızlık döneminde, öncekinden farklı yapı ve anlayışta bir çocuk edebiyatı inşa edilmeye çalışılmıştır. Sanatsal ve estetik kaygıların ön planda tutulduğu, çocukların gelişimine ve eğitimine katkı sağlayacak faydalı bir edebiyat oluşturmaya (Karanfil, 2022, s. 508) özen gösterilmiştir.

Gagauz çocuk edebiyatı, millî ve manevi değerlerle örülü şiirler, hikâyeler, masallar, tekerlemeler, sayımacalar, bilmeceler, şarkılar, kısacası çocuklar için olan her türlü yazılı eserleri ihtiva eder. Bu çocuk edebiyatı eserleri ile ilgili örnekler Gagauz şair ve yazarların çeşitli tarzlarda yayımladığı edebiyat kitapları ile çocuklar için ayrıca hazırladıkları kitaplar

içerisinde yer alır. Ayrıca dönemin dergi ve gazeteleri ile ders kitaplarında da çocuklara yönelik yazılmış birçok şiir, hikâye, masal vd. eser örnekleriyle karşılaşılır. Örneğin, Ana Sözü gazetesinin (1988) çocuk okuyuculara ayrılan arka sayfasında pek çok Gagauz şair ve yazarın çocuklara yönelik yazdığı eserlere yer verilir (Beksaç, 2014, s. 779).

Gagauzlarda çocuk edebiyatının ilk ve önde gelen temsilcileri arasında Nikolay Arabacı, Nikolay Tanasoglu, Dionis Tanasooğlu, Stepan Kuroğlu, Nikolay Baboğlu, Todur Marinoğlu, Gavril Gaydarcı, Konstantin Vasilioğlu, Stepan Bulgar, Mina Köse, Petr Çebotar ve Todur Zanet gibi isimler sayılabilir. Verilen eserlerle giderek gelişen Gagauz çocuk edebiyatı yazar kadrosu açısından çeşitlenmiş ve bu alanda yeni isimler ortaya çıkmıştır. Güllü Karanfil, Mariya Mercanka (Kapaklı), İlya Hacı, Sofiya Koca, Valentina Bujilova, Vasiliy Filioglu, Pelageya Filioglu, Andrey Koçancı, Aleksandra Kristova Gagauz çocuk edebiyatı alanında eserler veren diğer isimlerdir. Gagauz çocuk edebiyatında ortaya koyulan ürünler daha çok şiirden oluşmakla birlikte hikâye, masal, bilmece gibi farklı edebî türlere de rastlanmaktadır.

Çocuk edebiyatı alanında öne çıkan diğer iki yayın türü dergi ve gazetelerdir. Gagauz Yeri'nde çocukları ve gençleri ana dili, vatan, millet ve kültür gibi daha çok millî konularda bilgilendirmek ve bilinçlendirmek amacıyla yayımlanan çocuk dergileri mevcuttur. Bunlardan ilki Ana Sözü gazetesinin bir eki olarak 1991 yılından 2002 yılına kadar çıkarılan *Kırlangıç* isimli çocuk dergisidir. Çok uzun ömürlü olmayan ve düzenli aralıklarla basımı yapılamayan dergi toplamda 6 sayı çıkarılabildiği görülmektedir. Derginin yayınının durmasında maddi ve teknik alanda yaşanan problemler etkili olmuştur. Renkli ve resimli bir dergi olarak basılan *Kırlangıç*'ın baş redaktörlüğünü şair Todur Zanet yapmıştır (Yetişti, 2020, s. 227). 1996 yılında Gagauz çocukları için Sabaa Yıldızı'nın ilavesi olarak *Güneşçik* adıyla yeni bir dergi yayın hayatına başlar. Bu dergi, Stepan Bulgar'ın yönetiminde çıkan *Sabaa Yıldızı* dergisinin bir ilavesi olarak basılır. Dergide çocukları ana dilini kullanmaları ve yazarak öğrenmeleri yönünde teşvik edici uygulamalar bulunmaktadır. Bu doğrultuda *Güneşçik*'te Gagauz şair ve yazarların yanı sıra çocukların ana diliyle yazdıkları şiir, hikâye, masal ve benzerini de yer verilir. Edebiyat haricinde Gagauzların tarihi ve folkloruyla ilgili yazıların da yayımlandığı dergide ana dili sevgisinin yanında millet bilinci de oluşturulmaya çalışılır (Argunşah vd., 2007, s. 104). *Kırlangıç* gibi renkli ve resimli bir dergi olan *Güneşçik* günümüzde yayın hayatına devam etmektedir.

Güneşçik'ten sonra günümüze yakın bir zamanda yayımlanmaya başlayan çocuk dergisi ise *Guguşçuk*'tur. 2020 yılının Kasım ayında yayım hayatına başlayan bu dergi yılda 4 sayı olacak şekilde yayımlanmaktadır. Okul öncesi ve ilköğretim çağındaki çocuklar için hazırlanan, eğitici-öğretici ve eğlendirici nitelikte bir dergidir. Şair, yazar ve akademisyen Güllü Karanfil'in baş redaktörlüğünde yayıma hazırlanan dergi YTB'nin ve Gagauz Dilini Kurtama Fonu'nun maddi destekleriyle çıkarılmaktadır. Renkli ve resimli olarak basılan *Guguşçuk* modern tasarıma sahip bir dergidir. Her sayısında canlı renklerin hâkim olduğu dergi görsel malzeme açısından oldukça zengindir. Derginin sahip olduğu tasarım özellikleri ve içeriğindeki çeşitli aktiviteler çocukları ana dilinde okumaya ve yazmaya, ana dilini ve kültürünü öğrenmeye karşı heveslendirmektedir. Diğer iki çocuk dergisi gibi *Guguşçuk* da Gagauz dili ve kültürünün kaybolmasını önlemek amacıyla atılan adımların, harcanan çabaların bir ürünüdür. Derginin asıl amacı Gagauzcanın çocuklar arasında kullanımını yaygınlaştırarak yeni kuşaklarda yaşatılmasına ve geleceğe aktarılmasına yardımcı olmaktır. Bu sebeple dergide ana dili, vatan ve millet gibi değerlerin çocuklara kazandırılması ve onlarda bu değerler üzerine bilinç oluşturulması sağlanmaya çalışılır. Şu ana kadar toplamda 12 sayı yayımlanan *Guguşçuk*

dergisinin son üç sayısı 2023 yılına aittir. Bu çalışmada Guguşçuk çocuk dergisinin elimizde mevcut olan ilk 9 sayısı biçim ve içerik özellikleri ile yazar kadrosu açısından incelenmiştir.

1. Guguşçuk Dergisinin Kimlik Bilgileri

Guguşçuk, 2020 yılının Kasım ayında yayın hayatına başlayan ve mevsimlik olarak çıkarılan bir çocuk dergisidir. Derginin yayın periyodu dört mevsime göre üç ayda bir olmak üzere yılda dört sayı şeklinde planlanmıştır. Buna göre, ilk sayısı 2020'nin güz döneminde çıkan derginin ikinci sayısı 2021 yılının ilkbahar döneminde yayımlanır. Aşağıdaki tablodan da takip edilebileceği gibi dergi, 2020'nin güzünden 2021'in güzüne kadar kesintisiz bir biçimde yayımlanmaya devam etmiştir. Bu süreçte toplamda beş sayı çıkarılan derginin altıncı sayısı 2022 yılının Temmuz ayında çıkarılabilmektedir. Yılın başında bütçeye bağlı oluşan aksaklıklar nedeniyle derginin yayımlanması gereken aylarda gecikmeler yaşansa da sayılarda mevsim sırası takip edilmiştir. Dolayısıyla altıncı sayı, ilkyaz sayısı (ilkbahar) olarak çıkarılmış, devamındaki sayılar yaz, güz ve kış olarak devam etmiş ve böylece 2022 yılının sayıları tamamlanmıştır.

Guguşçuk, ücretsiz bir dergi olup her sayısından 3000 adet basılmaktadır. Güllü Karanfil tarafından bizzat dağıtımı yapılan bu dergi sınırlı sayıda basıldığı için Gagauz Yeri'ndeki anaokulları ile ilkokulların her kademesindeki çocuklara verilememektedir. Bu sebeple Gagauz Yeri ve Ukrayna'daki kütüphanelere de dergiden belirli sayılarda bırakılabilmektedir.

Tablo 1: Guguşçuk Dergisinin Yıllara Göre Sayı ve Dönem Bilgisi

Yıllar	Sayı	Aylar	Mevsim
2020	Sayı 1	Eylül-Ekim-Kasım	Güz
	Sayı 2	Mart-Nisan-Mayıs	İlkbahar
2021	Sayı 3	Haziran-Temmuz-Ağustos	Yaz
	Sayı 4	Eylül-Ekim-Kasım	Güz
	Sayı 5	Aralık-Ocak-Şubat	Kış
	Sayı 6	Mart-Nisan-Mayıs	İlkbahar
2022	Sayı 7	Haziran-Temmuz-Ağustos	Yaz
	Sayı 8	Eylül-Ekim-Kasım	Güz
	Sayı 9	Aralık-Ocak-Şubat	Kış

Guguşçuk dergisinin ilk sayısında dergiyi yayıma hazırlayan ekibin bilgileri ile sponsor bilgisine son sayfada yer verilmiştir. Derginin ikinci sayısından itibaren bu bilgiler ikinci sayfada verilmeye başlanmıştır. Bu sayfada derginin logosu olan guguşçuk kuşunun resminden sonra derginin çıkarılması için gerekli mali desteği sağlayan kurumların adları ve logoları bulunur. Bunun altında tablo 2'de görüleceği üzere derginin editörlük, redaktörlük, tasarım ve illüstrasyonunu yapan kişilerin isimleri sunulmuştur. Son olarak dergide kullanılan resimlerin alındığı internet sayfalarının adresleri yer almıştır.

Güllü Karanfil'in baş redaktörlüğünde yayımlanan Guguşçuk dergisinin tasarımını birinci ila üçüncü sayılarda Mariya Kuru yapar. Dördüncü sayı ile birlikte bu görevi Andrey Bejenar üstlenir. Dergi içeriğindeki görsellerin kullanımında başta Natalia Kojokari olmak üzere Natalia Vornikova görev alır. Vornikova'nın adı derginin sadece yedinci ve sekizinci sayılarında geçer. Derginin resimlenmesi konusunda ayrıca belli başlı internet sitelerinden de yararlanıldığı görülmektedir.

Derginin ilk sayısının basımı Vadim Çeban'ın sponsorluğuyla gerçekleştirilmiştir (Güz-2020). İlk sayısı büyük beğeni alan dergi, ikinci sayıdan itibaren Yurt Dışı Türkler ve Akraba

Topluluklar Başkanlığı ile Gagauz Dilini Kurtarma Fonu’nun sponsorluğunda çıkarılmaya başlanmıştır¹. Dergide bununla ilgili yer alan ibare şu şekildedir: “*Dergi Yurtdışı Türklär hem Soy Topluluklar Başkannun hem ‘Gagauz Dilini Kurtarma’ fondunun finans yardımınan tiparlandı.*” (İlkYaz- 2021).

Tablo 2: Guguşçuk Dergisinin Kimlik Bilgileri

Sayı No	Hazırlayan (Hazırladı)	Düzeltilici (Korektor)	Tasarım (Dizayn)	İllüstrasyon (Resimci)
1	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Mariya Kuru	-
2	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Mariya Kuru	Natalia Kojokari
3	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Mariya Kuru	Natalia Kojokari
4	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Andrey Bejenar	Natalia Kojokari
5	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Mariya Kuru	Natalia Kojokari
6	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Andrey Bejenar	Natalia Kojokari
7	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Andrey Bejenar	Natalia Kojokari Natalia Vornikova
8	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Andrey Bejenar	Natalia Kojokari Natalia Vornikova
9	Güllü Karanfil	Elena Karamit	Andrey Bejenar	Natalia Kojokari

2. Guguşçuk Dergisinin Çıkış Amacı

Her derginin olduğu gibi Guguşçuk dergisinin de belli bir çıkış nedeni ve amacı vardır. Derginin baş editörü Güllü Karanfil, kendisiyle dergi üzerine gerçekleştirilen bir söyleşide bu hususlara değinmiştir. Söz konusu söyleşide ana dili ile çocuk arasındaki ilişkiye vurgu yapan Karanfil, dil öğretiminde kreş ve okulların tek başına yetersiz kaldıklarını belirterek Gagauz Yeri ve Ukrayna’daki eğitim sisteminin işleyişiyle ilgili soruna dikkati çektikten sonra bu yerlerde 0-10 yaş grubu çocuklar tarafından Gagauzcanın hemen hemen hiç konuşulmadığını ifade etmiştir. Karanfil, bahsettiği bu sebeplerden ötürü belirtilen yaş grubu aralığında dilin daha aktif olarak kullanılmasını ve yaşatılmasını sağlamak yanında çocuklarda dile karşı ilgi oluşturmak amacıyla ilgi çekici ve modern görünüme sahip, eğlendirici özelliği yanında öğreticiliği de olan bir çocuk dergisi çıkarmaya karar verdiğini açıklamıştır (Yetişt, 2021, s. 80-81).

Bu ifadelerle göre derginin iki temel amaca yönelik olduğu söylenebilir: Bunlardan birincisi, kaybolma tehlikesi altında gösterilen Gagauzcanın çocuk yaş grubunda yaşatılmasını ve böylece korunmasını sağlamaktır. İkincisi ise, çocuklarda ana dili bilinci ve sevgisinin erken yaşlarda oluşmasına yardımcı olmaktır. İlk amacın gerçekleşmesi aslında ikinci amaca bağlı gözükmektedir. Zira, dil bilinci olduğu takdirde dilin kaybolmasının önüne geçilmesinde önemli bir adım atılmış olacaktır. Tehlike altında olan dillerde kuşaklararası dil aktarımı önemli bir husustur. Bu aktarım da özellikle çocukluk döneminde ana dili bilinciyle yetişmiş bireyler aracılığıyla mümkün olmaktadır. Dilin çocuklar tarafından öğrenilmesi ve konuşulması noktasında yakın çevreden uzak çevreye kadar birçok kişiye görev düşmektedir. Guguşçuk dergisinin de tam olarak bu görevi yerine getirmek üzere çıkarıldığı görülmektedir.

Derginin ilk sayısında “Sözün Özü” kısmında yer alan yazı derginin amaç ve misyonuna ilişkin bilgi vermektedir. Bu bölümde yer alan yazı şöyledir:

Zaman hayır olsun, sevgili küçük dostum! Ben şen, alacalı, bilgiç bir guguşum. Küçüküm, ona göre bana herkez GUGUŞÇUK deer. Pek beenerim okumaa, üürenmaa, sormaa, aaraştırmaa. Bilerim, anı sen de benim gibi dünneyi tanımaa isteersin. Masal, şiir, annatma, bulmaca pek beenerim. Meraklı bilgi, şiir hem

¹ Bu sebeple derginin resmî olarak yayımlanmaya başladığı yıl 2021’dir.

annatma bulmak için pek çok küyü uurdum. Senin de küyüne geldim. Bu jurnal seni masallı, bilgi dolu dünnelere götürecektir, düşündürecek, çalıştıracak. Bişeyi beceremersen, yok zararı, büyüklerden yardım iste. Hazırsın mı? Hadi, ileri, bilgi hem masal dünnesine! (Güz- 2020, s. 1)

Yazıda verilen bilgiler ışığında, guguşçuk kuşuyla ilgili belirtilen özellikler de dikkate alındığında Guguşçuk'un eğlendirerek öğretmeyi amaçlayan bir dergi olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Daha derginin ön sözünde dahi bunun çocuklarda merak uyandıracak ve onları eğlendirecek şekilde yapılmasına özen gösterilmiştir. Dergi içinde Gagauz edebiyatından masal, şiir ve hikâyelerin yanı sıra bulmaca gibi oyunların yer aldığının belirtilmesi de derginin amaç ve misyonunu ortaya koyar. Ayrıca dergide çeşitli edebî türlere yer verilerek Gagauz çocuklarının hayal dünyalarının geliştirilmesi ve sözcük dağarcıklarının artırılması amaçlanmıştır. Bu yolla çocuklara Gagauz dili ve kültürüne dair yeni ve farklı bilgiler kazandırılması da hedeflenmiştir. Diğer taraftan yukarıda dikkatlere sunulan yazıda çocukların dergide bilmediği bir şeyle karşılaştıklarında büyüklerine sormaları söylenerek başka bir öğrenme yolu da sunulmuştur. Böylece çocuklar, soru sorma ve araştırma yapma konularında teşvik edilmeye çalışılmıştır.

Sonuç olarak Guguşçuk, bahsedilen amaçları çeşitli yöntemlerle çocuklara kazandırmaya çalışan, onları düşünmeye ve farklı şekillerde öğrenmeye yöneltten eğitici ve öğretici bir çocuk dergisi olarak karşımıza çıkar. Dergi detaylı bir şekilde incelendiğinde de derginin bu amaçları yansıtacak nitelikte bir içeriğe sahip olduğu daha iyi görülecektir.

Yazıda çocuklara *guguşçuk* isimli küçük bir kuşun ağzından seslenilmesi göze çarpar. Kuşa yüklenen bu insani özelliklerle daha ilk metinde çocukların ilgisini çekecek türden bir yöntem uygulandığı görülür. Kuşun diğer özellikleri de dikkat çekicidir. Okumayı, öğrenmeyi ve sorup araştırmayı seven guguşçuk, çocuklarda merak duygusu ve öğrenme isteği uyandıracak özelliklere sahip bir kuş olarak belirtilir. Çocukları eğlendirmesi yanında onlara her defasında faydalı bilgiler, masallar, şiirler ve oyunlar getirmesi yönüyle de neşeli, eğlenceli ve bilgili bir kuş olarak tarif edilir. Bu kuşun özellikle küçük bir kuş olduğunun belirtilmesi de hitap edilen yaş grubuyla alakalı bir durumdur. Guguşçuk, bundan böyle Gagauz çocuklarının yeni bir arkadaşı gibidir.

3. İnceleme

3.1. Guguşçuk Dergisinin Biçim Özellikleri

Dergi ve kitap gibi çocuk yayınlarında biçim ve içerik önemli iki ana unsurdur. Biçim bir şeyin dıştan görünüşü ile ilgili bir kavramken içerik o şeyin içinde bulunanlarıyla ilgili bir kavramdır. Boyut, kapak, şekil, resim, renk gibi dış özellikler gözün ve zihnin ilk bakışta algıladığı şeylerdir. Bu sebeple etrafımızdaki birçok nesne gibi kitap ve dergiler de aslında öncelikli olarak biçimi (dış görünüşü) itibarıyla değerlendirilir. Çocuk yayınlarının da en başta genel görünümüyle çocuklarda okuma isteği ve inceleme merakı uyandıracak bir izlenim bırakabilmesi önemlidir. Çocuklar, oyuncaklara karşı duyduğu ilgi ve merakı onlara yönelik hazırlanan yayınlar için de hissedebilmelidir.

Hülya Yazıcı Okuyan (2009, s. 137), biçimin çocuk ürünleri için önemini ve çocukların bu ürünlere ilgi duyacak şekilde tasarlanmasının gerekliliğini şu sözleriyle vurgular: “Kitaplar, çocukları okumaya isteklendirecek bir tasarım anlayışını yansıtmalı, çocuklar kendileri için üretilen bir araca verilen önemi, gösterilen saygıyı, kitabın dış yapı (biçimsel) özellikleriyle bütünleşmiş olan tasarım özeninden anlayabilmelidir.”

Bir yayının sahip olduğu biçimsel özellikler ile hedef kitlenin ilgi düzeyi arasında doğrudan bir ilişki ve etkileşim olduğu unutulmamalıdır. Sonuç olarak ilk etapta kitaba karşı ilgi ve dikkatin oluşması yanında çocuğun kitaba yönelip yaklaşmasında ve onunla bir bağ kurmasında biçim unsurları önem arz etmektedir (Yılmaz, 2016, s. 61-62). Çalışmanın bu bölümünde Guguşçuk çocuk dergisi biçim özellikleri bakımından boyut, sayfa düzeni ve yazı tasarımı, harf, punto, kapak ve logo başlıkları altında değerlendirilmeye çalışılmıştır.

3.1.1. Kapak ve Logo

Guguşçuk dergisine bakıldığında derginin görünüş bakımından dikkat çekici özelliklere sahip olduğu görülür. Derginin göze çarpan ilk yeri, canlı renkleri ve her sayıda değişen görselleriyle dış kapağıdır. Aşağıdaki görsellerden görüleceği üzere dergi kapak açısından çocukların ilgisini çekecek niteliktedir. Oldukça renkli bir görünüme sahip olan derginin kapağında görsel açıdan logo hariç herhangi bir standart görülmez. Mevsimlik bir dergi olan Guguşçuk'un dış kapağı, yayımlanacağı ayın mevsim özelliğine uygun olarak tasarlandığından her sayıda farklılık gösterir. Örneğin, ilk sayının kapağında güz mevsimini simgeleyen renkler ile resimlerin kullanıldığı görülmektedir. Kahverengi, sarı, kırmızı gibi güz renklerinin hâkim olduğu bu sayının kapağında yaprakları sarararak dökülmeye başlayan ağaçlar öne çıkmaktadır. Bundan başka güz mevsiminin gelişiyile havaların soğumaya başladığını çağrıştıran atkı, bere ve eldiven giymiş dört çocuk görseli dikkati çekmektedir. Ayrıca uçuşan ve yere düşen yapraklar ile yağmur damlaları da güz mevsimiyle ilgili kapaktaki diğer küçük detaylar olarak görülmektedir. Derginin ikinci sayısı ise ilkbahar mevsimine denk geldiği için dış kapakta bu mevsimi anımsatan renk ve görseller tercih edilmiştir. Diğer sayıların birçoğunda da aynı sistem uygulanmaya devam etmiştir. Ancak altıncı sayının kapağında herhangi bir mevsime ait öğeye yer verilmediği gibi derginin bu sayıyla birlikte numaralandırılmaya başlandığı da görülmektedir.

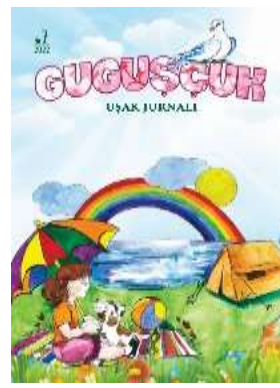
Dış kapaktaki görsel öğelerden bir diğeri de derginin logosudur. Guguşçuk kuşu, ilk sayıdan beri derginin logosu olarak kullanılır. Dergiye adını da veren bu kuşa ait görselin ilk sayı hariç diğer sayılarda aynı yerde konumlandırıldığı görülür. İlk sayıda derginin adını oluşturan harflerden “ç” harfi üzerinde bulunan guguşçuk kuşu görseli, diğer sayılarda yeri değiştirilerek üçüncü hecedeki “u” harfinin üzerine koyulur. Yine birinci sayıdan sonra logo olarak kullanılan kuş görselinin tasarımında da değişikliğe gidildiği görülür. Başta derginin logosu gri tonlarında bir kuş olarak tasarlanır. Ancak ikinci sayıyla birlikte ilk logodaki kuş hem şekil hem de renk bakımından bütünüyle değiştirilir. Bu sayıdan itibaren üzerinde beyaz rengin hâkim olduğu guguşçuk kuşu görseli derginin asıl logosu olarak kullanılmaya başlanır. Yeni logodaki kuşun ana vücut rengi belirtildiği gibi beyaz olmakla birlikte baş, sırt, karın ve kanatlarında mavilikler bulunur. Bundan başka yeni logo tasarlanırken kuşun bakış ve duruş yönünün yanı sıra göz, gaga, ayak, kanat gibi yerlerinde de değişiklikler yapılmıştır.

(Güz-2020)

(İlkyaz-2021)

(No 7-2022)

Görsel 1: Guguşçuk Dergisinin Kapağına ve Logosuna İlişkin Görseller

Derginin adı ise dış kapağın üst bölümünde, sayfaya ortalanmış bir şekilde ve büyük harflerle yazılmıştır. Kapaktaki mevsimsel temaya göre derginin adını meydana getiren harflerin rengi değişiklik göstermiştir. Bazı sayılarda bir rengin farklı tonlarının kullanıldığı da görülmüştür. Bununla birlikte dergi adındaki harflerin üzerinde o sayının temasını yansıtan simgelere yer verilmiştir. Örneğin, kış aylarındaki sayılarda bu harfler kar taneleri, sonbahardakilerde yapraklar, ilkbahar ve yazdakilerde çiçekler ile süslenmiştir.

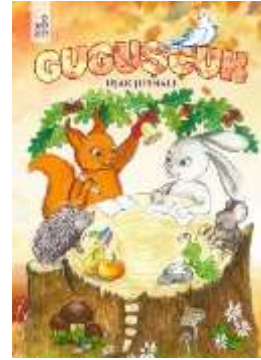
Dış kapakta Guguşçuk'un çocuk dergisi olduğunu belirten "Uşak Jurnalı" ifadesi de yer alır. Bu ifade, bazen dergi adının hemen altına, bazen de kapağın alt bölümüne veya kapaktaki görselin altına yerleştirilmiştir. Derginin kapaklarında kullanılan görselin kapsamına göre bu ifadenin yeri değişiklik göstermiştir. Söz konusu ifade, büyük harfli olarak dergi adından farklı bir yazı karakteriyle ve daha küçük bir puntuyla kapakta yer almıştır. Yalnızca derginin ilk sayısında ifadeye büyük harfle başlanıp küçük harflerle devam edildiği görülmüştür.

(Güz-2021)

(Kış-2021)

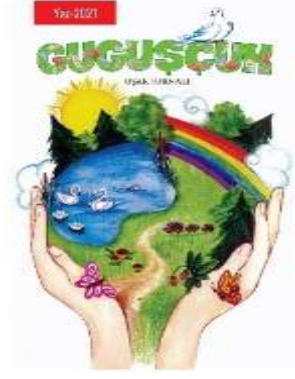
(No 8-2022)

Görsel 2: Guguşçuk Derginin Kapağında Yer Alan Yazıların Tasarımına İlişkin Görseller

Derginin tüm sayılarının kapağında o sayının çıkarıldığı dönem ve yıl bilgisine ya da derginin sayı numarası ile birlikte yılına da yer verilmiştir. Derginin yayımlandığı zamana dair bilgiler ilk beş sayıda *Güz-2020*, *İlkyaz-2021*, *Yaz-2021*, *Güz-2021*, *Kış-2021* şeklinde belirtilmiş ancak altıncı sayıdan itibaren değişiklik yapılarak dönem bilgisi kaldırılmış ve dergi numaralandırılmaya başlanmıştır. Beşinci sayıdan sonraki sayılar No 6, No 7, No 8, No 9 olarak numaralandırılmış ve bu sayıların hemen altında yıl bilgisi yer almıştır. Bunların dışında kapakta dergiyi tanıtıcı başka bir bilgiye yer verilmemiştir.

(Güz-2020)

(Yaz-2021)

(No 6-2022)

Görsel 3: Guguşçuk Dergisinin Yıl ve Dönem Bilgisine Dair Görseller

3.1.2. İç Kapak

Derginin sayıları arasında iç kapak sayfalarının biçimi bakımından farklılıklar gözlenir. İlk sayıda dergi “İçindekilär” bölümü ile başlamakta ve “Sözün Özü” ile devam etmektedir. Aynı sayıda bu iki bölüm birbirini takip eden iki ayrı sayfada yer almaktadır. Birinci sayıdan sonraki sayılara “İçindekilär” bölümden önce dergiyle ilgili bazı bilgilerin yer aldığı bir sayfa eklenir. İkinci sayıda bu üç bölüm tek sayfaya sığdırılarak üç sütun oluşturulur. Ancak üçüncü sayıdan itibaren “Sözün Özü” kısmı tekrar ayrı bir sayfada verilmeye başlanır. Dolayısıyla bu sayıyla birlikte dergi bilgileri ile içindekiler kısmına dış kapaktan hemen sonra gelen sayfada çift sütun hâlinde yer verilmeye başlandığı görülür. Derginin elimizdeki Kış-2021 (beşinci) sayısında ise içindekiler bölümü bulunmamaktadır.

İÇİNDEKİLER	
SÖZÜN ÖZÜ	17
İÇİNDEKİLER	18
SÖZÜN ÖZÜ	19
SÖZÜN ÖZÜ	20
SÖZÜN ÖZÜ	21
SÖZÜN ÖZÜ	22
SÖZÜN ÖZÜ	23
SÖZÜN ÖZÜ	24
SÖZÜN ÖZÜ	25
SÖZÜN ÖZÜ	26
SÖZÜN ÖZÜ	27
SÖZÜN ÖZÜ	28
SÖZÜN ÖZÜ	29
SÖZÜN ÖZÜ	30
SÖZÜN ÖZÜ	31
SÖZÜN ÖZÜ	32
SÖZÜN ÖZÜ	33
SÖZÜN ÖZÜ	34
SÖZÜN ÖZÜ	35
SÖZÜN ÖZÜ	36
SÖZÜN ÖZÜ	37
SÖZÜN ÖZÜ	38
SÖZÜN ÖZÜ	39
SÖZÜN ÖZÜ	40
SÖZÜN ÖZÜ	41
SÖZÜN ÖZÜ	42
SÖZÜN ÖZÜ	43
SÖZÜN ÖZÜ	44
SÖZÜN ÖZÜ	45
SÖZÜN ÖZÜ	46
SÖZÜN ÖZÜ	47
SÖZÜN ÖZÜ	48
SÖZÜN ÖZÜ	49
SÖZÜN ÖZÜ	50
SÖZÜN ÖZÜ	51
SÖZÜN ÖZÜ	52
SÖZÜN ÖZÜ	53
SÖZÜN ÖZÜ	54
SÖZÜN ÖZÜ	55
SÖZÜN ÖZÜ	56
SÖZÜN ÖZÜ	57
SÖZÜN ÖZÜ	58
SÖZÜN ÖZÜ	59
SÖZÜN ÖZÜ	60
SÖZÜN ÖZÜ	61
SÖZÜN ÖZÜ	62
SÖZÜN ÖZÜ	63
SÖZÜN ÖZÜ	64
SÖZÜN ÖZÜ	65
SÖZÜN ÖZÜ	66
SÖZÜN ÖZÜ	67
SÖZÜN ÖZÜ	68
SÖZÜN ÖZÜ	69
SÖZÜN ÖZÜ	70
SÖZÜN ÖZÜ	71
SÖZÜN ÖZÜ	72
SÖZÜN ÖZÜ	73
SÖZÜN ÖZÜ	74
SÖZÜN ÖZÜ	75
SÖZÜN ÖZÜ	76
SÖZÜN ÖZÜ	77
SÖZÜN ÖZÜ	78
SÖZÜN ÖZÜ	79
SÖZÜN ÖZÜ	80
SÖZÜN ÖZÜ	81
SÖZÜN ÖZÜ	82
SÖZÜN ÖZÜ	83
SÖZÜN ÖZÜ	84
SÖZÜN ÖZÜ	85
SÖZÜN ÖZÜ	86
SÖZÜN ÖZÜ	87
SÖZÜN ÖZÜ	88
SÖZÜN ÖZÜ	89
SÖZÜN ÖZÜ	90
SÖZÜN ÖZÜ	91
SÖZÜN ÖZÜ	92
SÖZÜN ÖZÜ	93
SÖZÜN ÖZÜ	94
SÖZÜN ÖZÜ	95
SÖZÜN ÖZÜ	96
SÖZÜN ÖZÜ	97
SÖZÜN ÖZÜ	98
SÖZÜN ÖZÜ	99
SÖZÜN ÖZÜ	100

(Güz-2020)

İÇİNDEKİLER	
SÖZÜN ÖZÜ	17
SÖZÜN ÖZÜ	18
SÖZÜN ÖZÜ	19
SÖZÜN ÖZÜ	20
SÖZÜN ÖZÜ	21
SÖZÜN ÖZÜ	22
SÖZÜN ÖZÜ	23
SÖZÜN ÖZÜ	24
SÖZÜN ÖZÜ	25
SÖZÜN ÖZÜ	26
SÖZÜN ÖZÜ	27
SÖZÜN ÖZÜ	28
SÖZÜN ÖZÜ	29
SÖZÜN ÖZÜ	30
SÖZÜN ÖZÜ	31
SÖZÜN ÖZÜ	32
SÖZÜN ÖZÜ	33
SÖZÜN ÖZÜ	34
SÖZÜN ÖZÜ	35
SÖZÜN ÖZÜ	36
SÖZÜN ÖZÜ	37
SÖZÜN ÖZÜ	38
SÖZÜN ÖZÜ	39
SÖZÜN ÖZÜ	40
SÖZÜN ÖZÜ	41
SÖZÜN ÖZÜ	42
SÖZÜN ÖZÜ	43
SÖZÜN ÖZÜ	44
SÖZÜN ÖZÜ	45
SÖZÜN ÖZÜ	46
SÖZÜN ÖZÜ	47
SÖZÜN ÖZÜ	48
SÖZÜN ÖZÜ	49
SÖZÜN ÖZÜ	50
SÖZÜN ÖZÜ	51
SÖZÜN ÖZÜ	52
SÖZÜN ÖZÜ	53
SÖZÜN ÖZÜ	54
SÖZÜN ÖZÜ	55
SÖZÜN ÖZÜ	56
SÖZÜN ÖZÜ	57
SÖZÜN ÖZÜ	58
SÖZÜN ÖZÜ	59
SÖZÜN ÖZÜ	60
SÖZÜN ÖZÜ	61
SÖZÜN ÖZÜ	62
SÖZÜN ÖZÜ	63
SÖZÜN ÖZÜ	64
SÖZÜN ÖZÜ	65
SÖZÜN ÖZÜ	66
SÖZÜN ÖZÜ	67
SÖZÜN ÖZÜ	68
SÖZÜN ÖZÜ	69
SÖZÜN ÖZÜ	70
SÖZÜN ÖZÜ	71
SÖZÜN ÖZÜ	72
SÖZÜN ÖZÜ	73
SÖZÜN ÖZÜ	74
SÖZÜN ÖZÜ	75
SÖZÜN ÖZÜ	76
SÖZÜN ÖZÜ	77
SÖZÜN ÖZÜ	78
SÖZÜN ÖZÜ	79
SÖZÜN ÖZÜ	80
SÖZÜN ÖZÜ	81
SÖZÜN ÖZÜ	82
SÖZÜN ÖZÜ	83
SÖZÜN ÖZÜ	84
SÖZÜN ÖZÜ	85
SÖZÜN ÖZÜ	86
SÖZÜN ÖZÜ	87
SÖZÜN ÖZÜ	88
SÖZÜN ÖZÜ	89
SÖZÜN ÖZÜ	90
SÖZÜN ÖZÜ	91
SÖZÜN ÖZÜ	92
SÖZÜN ÖZÜ	93
SÖZÜN ÖZÜ	94
SÖZÜN ÖZÜ	95
SÖZÜN ÖZÜ	96
SÖZÜN ÖZÜ	97
SÖZÜN ÖZÜ	98
SÖZÜN ÖZÜ	99
SÖZÜN ÖZÜ	100

(İlkyaz-2021)

İÇİNDEKİLER	
SÖZÜN ÖZÜ	17
SÖZÜN ÖZÜ	18
SÖZÜN ÖZÜ	19
SÖZÜN ÖZÜ	20
SÖZÜN ÖZÜ	21
SÖZÜN ÖZÜ	22
SÖZÜN ÖZÜ	23
SÖZÜN ÖZÜ	24
SÖZÜN ÖZÜ	25
SÖZÜN ÖZÜ	26
SÖZÜN ÖZÜ	27
SÖZÜN ÖZÜ	28
SÖZÜN ÖZÜ	29
SÖZÜN ÖZÜ	30
SÖZÜN ÖZÜ	31
SÖZÜN ÖZÜ	32
SÖZÜN ÖZÜ	33
SÖZÜN ÖZÜ	34
SÖZÜN ÖZÜ	35
SÖZÜN ÖZÜ	36
SÖZÜN ÖZÜ	37
SÖZÜN ÖZÜ	38
SÖZÜN ÖZÜ	39
SÖZÜN ÖZÜ	40
SÖZÜN ÖZÜ	41
SÖZÜN ÖZÜ	42
SÖZÜN ÖZÜ	43
SÖZÜN ÖZÜ	44
SÖZÜN ÖZÜ	45
SÖZÜN ÖZÜ	46
SÖZÜN ÖZÜ	47
SÖZÜN ÖZÜ	48
SÖZÜN ÖZÜ	49
SÖZÜN ÖZÜ	50
SÖZÜN ÖZÜ	51
SÖZÜN ÖZÜ	52
SÖZÜN ÖZÜ	53
SÖZÜN ÖZÜ	54
SÖZÜN ÖZÜ	55
SÖZÜN ÖZÜ	56
SÖZÜN ÖZÜ	57
SÖZÜN ÖZÜ	58
SÖZÜN ÖZÜ	59
SÖZÜN ÖZÜ	60
SÖZÜN ÖZÜ	61
SÖZÜN ÖZÜ	62
SÖZÜN ÖZÜ	63
SÖZÜN ÖZÜ	64
SÖZÜN ÖZÜ	65
SÖZÜN ÖZÜ	66
SÖZÜN ÖZÜ	67
SÖZÜN ÖZÜ	68
SÖZÜN ÖZÜ	69
SÖZÜN ÖZÜ	70
SÖZÜN ÖZÜ	71
SÖZÜN ÖZÜ	72
SÖZÜN ÖZÜ	73
SÖZÜN ÖZÜ	74
SÖZÜN ÖZÜ	75
SÖZÜN ÖZÜ	76
SÖZÜN ÖZÜ	77
SÖZÜN ÖZÜ	78
SÖZÜN ÖZÜ	79
SÖZÜN ÖZÜ	80
SÖZÜN ÖZÜ	81
SÖZÜN ÖZÜ	82
SÖZÜN ÖZÜ	83
SÖZÜN ÖZÜ	84
SÖZÜN ÖZÜ	85
SÖZÜN ÖZÜ	86
SÖZÜN ÖZÜ	87
SÖZÜN ÖZÜ	88
SÖZÜN ÖZÜ	89
SÖZÜN ÖZÜ	90
SÖZÜN ÖZÜ	91
SÖZÜN ÖZÜ	92
SÖZÜN ÖZÜ	93
SÖZÜN ÖZÜ	94
SÖZÜN ÖZÜ	95
SÖZÜN ÖZÜ	96
SÖZÜN ÖZÜ	97
SÖZÜN ÖZÜ	98
SÖZÜN ÖZÜ	99
SÖZÜN ÖZÜ	100

(Yaz-2021)

Görsel 4: Derginin İç Kapağına İlişkin Görseller

3.1.3. Boyut

Kitap ve dergiler hedef kitlenin yaş ve sınıf düzeylerine göre farklı boyut ve şekillerde olabilmektedir. Fakat her yaş düzeyinde boyutları çok büyük ya da çok küçük olan kitaplarla da karşılaşılabilir. Özellikle okul öncesi çocuklar için hazırlanan kitapların hem boyut hem de şekil açısından oldukça çeşitli olduğu görülür. Çocukların ilgisini çekmek amacıyla tıpkı oyuncaklar gibi çocuk kitapları da birbirinden farklı boyutlarda tasarlanabilir. Bu ilginin canlı tutulması için de her zaman aynı boyutlardaki kitaplar yerine çocuğun yaş ve gelişim düzeyine uygun farklı boyut ve şekillerdeki kitapların tercih edilmesi gerekir (Karatay, 2011, s. 90).

Guguşçuk’a bakıldığında derginin hem ebat hem de ağırlık olarak çocuk yayınlarının taşınması gereken ölçülere sahip olduğu görülmektedir. Sarıbaş ve Sarıbaş’ın (2021, s. 3871) Guguşçuk’un ilk 6 sayısı üzerine yaptıkları çalışmada her bir sayının en ve boy ölçülerinin 21x29,7 cm, ağırlıklarının ise 90 gram civarında olduğu belirtilmiştir. Derginin bundan sonra

yayımlanan 3 sayısı da belirtilen ebatlarda olup ölçülerinde herhangi bir değişiklik yapılmamıştır. A4 boyutunda basıldığı görülen derginin şu ana kadar yayımlanan tüm sayılarının 17 ila 28 sayfa arasında değiştiği ve sayfa sayısı açısından ideal uzunluğa sahip olduğu saptanmıştır. Bu da Guguşçuk'un hafif ve taşınabilir bir dergi olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Bir çocuk dergisi olarak Guguşçuk, ebat ve kalınlık bakımından da çocukların hem elinde hem de çantasında dilediği yere rahatlıkla taşıyabileceği, kitaplıklarına kolayca yerleştirebileceği büyüklük ve ağırlıktadır.

3.1.4. Sayfa Düzeni ve Yazı Tasarımı

Çocuklara yönelik hazırlanan yayınlarda sayfa düzeni, yazı tipi ve punto göz önünde bulundurulması gereken diğer biçim unsurlarıdır. Yazı, rakam, resim, fotoğraf, karikatür gibi öğeler sayfa düzenini oluşturur. Sayfa düzeni ve tasarımı metnin görsellerle birlikte algılanıp okunması ve sözü edilen öğelerin bir uyum içerisinde hedef kitlede güzele dair bir duyarlık geliştirmesi açısından önemlidir. Bu sebeple öğelerin sayfada yerleştirileceği yerler ile yerleştirilme ve sıralanış biçiminin estetik bakış açısı gözetilerek yapılması gerekir (Canlı, 2020, s. 116). Hitap edilen kitlenin gelişim düzeyi de göz önüne alınarak harf, kelime, satır ve resimler çocukların dikkatini dağıtmayacak, okuma ve anlamayı kolaylaştıracak şekilde bir araya getirilmelidir.

3.1.5. Sayfa Düzeni

Guguşçuk çocuk dergisi sayfa düzeni açısından incelendiğinde metinler ile resimlerin sayfada birbirine uygun şekilde konumlandırıldığı ve sayfanın genel olarak dengeli biçimde kullanıldığı söylenebilir. Derginin tüm sayılarında görsel öğelerden fazlaca yararlanılmıştır. Farklı boyutlardaki bu görseller sayfa üzerinde metinlerin alanını sınırlamayacak şekilde konumlandırılmaya çalışılmıştır. Bazı sayfalarda yer alan resimler büyük boyutlarda olsa da metinlerin okunabilirliğini engellememiştir.

Aşağıda dergi içinden sunulan görsellerden de görüleceği üzere metinler sayfanın sağ veya sol tarafında ya da sayfaya ortalı olarak yer almıştır. Bu durum görsel öğelerden biri olan resimlerin sayfada konumlandırıldığı yere göre değişiklik göstermiştir. Dergi sayılarının bazı sayfalarında metinler tek bir sütuna bazılarında ise birden fazla sütuna yerleştirilmiştir. Genellikle şiirler ile nazım biçiminde oluşturulmuş diğer yazılarda çift sütunun tercih edildiği görülmüştür. Düzyazı şeklinde olan metinler ise sayfa üzerinde daha çok tek sütun hâlinde yer almıştır. Derginin ikinci sayısının baştan sona iki sütunlu olarak basıldığı ancak diğer sayılarda bu sayfa düzeninin değiştirildiği görülmüştür. Derginin incelenen tüm sayılarında sayfa kenarlarında bırakılan boşluklar ise çocukların genellikle not alabileceği genişliktedir.

(İlkyaz-2021, s. 22-23) (No 6, 2022, s. 9) (Güz-2021, s. 10) (No 7, 2022, s. 12)

Görsel 5: Guguşçuk Dergisinin Sayfa Düzenine İlişkin Bazı Görseller

Guguşçuk'un yapısal özellikleriyle ilgili yapılan çalışmada ilk 6 sayıdaki metinlerin satır aralıklarının seslenen yaş grubuna tamamen uygun değerde olduğu belirtilmiştir (Sarıbaş ve Sarıbaş, 2022, s. 3872). İncelememize göre dergide yer alan metinlerin satır arası boşlukları genellikle normal aralıklarda olmasına rağmen 3, 7, 8 ve 9. sayılardaki bazı metinlerin satır aralıklarının, okuma ve takibi zorlaştıracak derecede birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu metinlerin paragrafları arasında da neredeyse hiç boşluk bırakılmaması okuma rahatlığını en aza indiren olumsuz bir özellik olarak görülmektedir. Paragraflar arası boşluklar açısından derginin tüm sayılarında bir standart bulunmamakta ve bu durum tam bir tutarlılık göstermemektedir.

(Yaz-2021, s. 18)

(No 7, 2022, s. 16)

(No 8, 2022, s. 7)

(No 9, 2022, s. 10)

Görsel 6: Guguşçuk Dergisindeki Yazıların Paragraf ve Satır Aralıklarına Dair Görseller

Dergide yer alan her türden metni oluşturan sözcükler ve cümleler birbirine karışmayacak ve gözü yormayacak şekilde çok birleştirilmeden aralarında düzenli ve uygun boşluklar bırakılarak yazılmıştır. Sözcüklerin harfleri arasındaki boşluklar da olması gerektiği gibidir. Harfler birbirine ne çok yakın ne de birbirinden çok ayırdır.

Okunurluk açısından önemli olan diğer bir husus ise sayfa zemininde kullanılan renk ile zemin üzerindeki yazı renginin uyumudur. Harf ve sözcüklerin daha kolay algılanması ve okunması için yazının rengi ile uygulandığı zemin rengi arasında zıtlık olması gerekir. Guguşçuk dergisinin incelenen tüm sayılarında tasarımın temel ilkelerinden olan renk zıtlığı ilkesine büyük oranda uyulduğu görülür. Derginin açık renk zemine sahip sayfalarında koyu renk yazılar, koyu renk zemindeki sayfalarında ise açık renk yazılar kullanılarak zıtlık oluşturulmuştur. Bazı sayfalarda zeminde ve yazıda bir rengin yakın tonları kullanılsa da aradaki ton farkı en aza indirilerek zıtlık yakalanmaya çalışılmıştır. Böylece oluşturulan bu renk zıtlığıyla çocukların yazıları kolayca algılayıp okuması sağlanırken dergi de daha ilgi çekici hâle getirilmiştir.

(Kış- 2021, s. 10)

(No 9, 2022, s. 15)

Görsel 7: Derginin Zemin ve Yazı Rengine İlişkin Görseller

3.1.6. Yazı Tasarımı

Yazı tasarımı, dergi veya kitaplarda kullanılacak yazının karakteri ve büyüklüğü ile ilgilidir. Bunlar kitap ve dergilerin okunabilirliğini etkileyen önemli özelliklerdir. Bu yüzden çocuk dergi ve kitaplarında çocukların yaş düzeylerine uygun yazı karakterinin ve büyüklüğünün seçilmesi gerekir. Süslü veya eğik yazı karakterleri her ne kadar göze hoş gelse de normal yazıya göre gözü yorarak okumayı zorlaştırmaktadır (Karatay, 2011, s. 92-93). Yazı tipi ve büyüklüğü seçilirken harflerin daha belirgin ve anlaşılır olmasına da dikkat edilmelidir.

Çocukların gelişim düzeyi ve yaş grubuna göre çocuk dergi ve kitaplarında kullanılması gereken punto sayıları değişiklik göstermektedir. Okul öncesi ve birinci sınıf çocukları için hazırlanan dergi ve kitaplarda daha büyük puntolar kullanılması, harf büyüklüğünün 36 veya 24 punto olması önerilmektedir (Karatay, 2011, s. 92; Yılmaz, 2016, s. 71). Fakat yaş ve sınıf düzeyi ilerledikçe harf büyüklüğünün buna paralel olarak küçüldüğü ve 10-11 puntoya kadar düşebildiği görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı'nın ders kitapları ve diğer eğitim kitaplarıyla ilgili yönetmeliğinde harf büyüklükleri; birinci sınıf çocukları için 20, ikinci sınıf çocukları için 18, üçüncü sınıf çocukları için 14, dördüncü sınıf çocukları için 12, beşinci sınıf çocukları için 11 punto olarak belirtilirken beşinci sınıf sonrasındaki çocuklar için 10 puntodan daha küçük puntoların kullanılmayacağı ifade edilmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 2022, s. 30). Başka bir kaynakta MEB'in yönergesine göre 6 yaş için ise 24 puntunun zorunlu kılındığı belirtilmiştir (Kaya, 2011, s. 15). Aynı kaynakta bu ölçülerin çocukların yaşına göre görme alanının sınırı ve gördüklerini algılama özelliklerinin dikkate alınarak tespit edildiği ifade edilmiştir (Kaya, 2011, s. 16).

Çocuklara yönelik hazırlanan eserler için belirtilen yazı tipi ve punto özelliklerine göre Guguşuk dergisi ele alındığında öncelikle derginin oldukça geniş bir yaş aralığına (anaokulu ve ilkokul) hitap etmesinin getirdiği bazı olumsuz durumlara bu başlıkta da rastlanılmaktadır. Derginin eldeki mevcut sayılarında yer alan metin ve başlıklarda farklı karakterlerde çeşitli yazı tipleri kullanılmıştır. Dergide hem tırnaklı hem de tırnaksız yazı karakterlerine rastlanmakla birlikte daha çok tırnaksız yazı karakteri tercih edilmiştir. Tırnaklı ve süslemeli yazı tiplerinin sadece bazı başlıklarda kullanıldığı saptanmış, metinlerde sade ve okunaklı yazı tipleri kullanılmıştır. Aşağıda dergi içinden yer alan görseldeki metinlerin başlıklarında tırnaklı ve dekoratif yazıların kullanıldığı görülsede de metin düz bir yazı stiliyle yazılmıştır.

(Güz-2020, s. 6)

(Yaz-2021, s. 4)

(No 6, 2022, s. 5)

Görsel 8: Guguşuk Dergisindeki Metin ve Başlıkların Yazı Stiline Dair Bazı Görseller

Hedef kitlesi 0-11 yaş aralığındaki çocuklar olan derginin tüm sayıları yazı tipi bakımından incelendiğinde harflerin genel olarak gözü yormayan ve kolaylıkla okunabilen karakterde olduğu görülür. Başka bir deyişle başlık ve metinlerdeki harflerin karakteri kullanılan yazı tipine bağlı olarak çocuğun harfleri büyük oranda tanıyabileceği biçimde açık ve düzgündür. Fakat derginin 3. ve 8. sayılarındaki üç metnin başlıklarında geçen “v” harfinin “u” harfini andıran biçimde olması Gagauz alfabesini yeni tanımaya başlayan veya başlayacak olan çocuklar için kafa karıştırıcı olabilir. Bu durum çocuğun harfleri ayırt etmede tereddüt etmesine ve ayırt edemediği takdirde sözcüğü yanlış okuyup öğrenmesine de yol açabilir. Dolayısıyla yazı tiplerinin seçilirken derginin hitap ettiği yaş aralığı göz önünde bulundurulması ve seçilen yazı tiplerinin harflerin karakterini veya biçimini değiştirmeyecek şekilde olması önem arz etmektedir.

(Yaz-2021, s. 7)

(No 8-2022, s. 7)

(No 8-2022, s. 14)

Görsel 9: Guguşuk Dergisinin Adı Geçen Sayılarındaki Başlıklara İlişkin Görseller

Guguşuk çocuk dergisi, çocuk yayınlarında kullanılması gereken punto sayılarına göre değerlendirildiğinde derginin punto bakımından seslendiği yaş aralığındaki kitleye bütünüyle uygun olmadığı sonucuna ulaşılır. Başlıklar hariç tutulduğunda dergideki yazıların puntoları derginin hedef kitlesinin sadece bir kısmı için uygun ölçülere sahiptir. Derginin tüm sayılarında yer alan yazıların 11-23 punto arasında değiştiği fakat çoğunun 14-15 punto ile yazıldığı görülür. Başlıklar ise 21-60 punto arasında değişiklik gösterir. Bu verilere göre Guguşuk çocuk dergisindeki yazıların harf büyüklüğü bakımından ilkökul 3. 4. ve 5. sınıf çocukları (9-11 yaş) için tamamen uygun olduğu, 1. ve 2. sınıf çocukları için ise kısmen uygun olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık 3-6 yaş aralığındaki okul öncesi dönem çocukları için dergideki başlıklar hariç diğer yazıların uygun punto ölçülerine sahip olmadığı görülür.

3.2. Guguşuk Çocuk Dergisinin İçerik Bakımından İncelenmesi

Çocuk dergi ve kitaplarında biçim kadar içerik de önemlidir. Çocuklara hitap eden yayınlar sadece dış görünüşüyle değil içeriğiyle de çocuğun ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır. Bunun için de içeriği oluşturan öğelerden her biri çocukların gelişim dönemleri ve bilişsel özellikleri dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çünkü çocukların her dönemde ilgi duyduğu alanlar ile konular farklılaşmakta ve çeşitlenmektedir (Canlı, 2020, s. 119). Buna bağlı olarak değişen ve şekillen içerik, çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermeli ve onun gelişimine katkı sağlamalıdır.

Çocuk edebiyatı ürünlerinin içeriği farklı yapıdaki türlerden oluşabilir. Bu ürünler tek bir metin türünden ibaret olabileceği gibi farklı metin türlerinden de meydana gelebilir. Genellikle çocuk dergilerinin içerik ve tür bakımından oldukça çeşitli ve zengin olduğu görülür. Çocuk dergilerinde edebî ve öğretici birden çok tür ile eğitici ve eğlendirici etkinlikler bir arada

verilmiş, bazı sayılarda derginin çıktığı mevsimden bahsedilmiş ve o sayıda bununla ilintili yazıların yer aldığı belirtilmiştir. Her sayıdan bir önceki sayıya atıfta bulunularak neleri okuyup öğrendikleri çocuklara genellikle soru yoluyla hatırlatılmış, şu anki sayıda guguşçuk kuşunun onlara yeni pek çok şiir, hikâye, masal ve bilgi getirdiği söylenmiştir. Yazının sonunda kullanılan *Şiirleri okumaa / bu nomerdeki bilgileri kabletmää hazırsın mı?* (İlkYaz- 2021, s. 3), *haydi/hadi, ileri bilgi hem masal dünnesinâ* (Güz 2020, s. 1; İlkYaz-2021 s. 3), *hadi, bilgi dünnesinâ dooru ileri!* (Güz- 2021, s. 3), *bilgi dünnesinâ dooru alatla, dostum!* (No 6-2022, s. 3) gibi soru ve ünlem cümleleriyle de çocuklar dergiyi okumaya karşı güdülenerek heveslendirilmiştir.

3.2.3. Guguşçuk Çocuk Dergisinde Yer Alan Metinler

Bu başlık altında Guguşçuk dergisinin tüm sayılarındaki metinler; tür, konu ve tema ile bunların hitap edilen yaş seviyesine uygunluğu bakımından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu metinler işlevlerine göre “edebî” ve “öğretici / bilgilendirici” şeklinde sınıflandırılan iki alt başlıkta incelenmiştir.

3.2.3.1. Edebî Metinler

Çocuklara yönelik kitap ve dergilerde şiirden masala, masaldan bilmeceye kadar daha pek çok edebî tür yer verilmektedir. Bu türden eserler bir dilin gelişmişliğinin ve zenginliğinin en iyi temsilcisi durumunda olduğu gibi çocukların gelişim alanları üzerinde de olumlu etkileri vardır. Ancak bu ürünlerle amaçlanan verimin alınabilmesi için bunların çocuğa görelilik ilkesine uygun olarak hazırlanması gerekir. Çocuk edebiyatı alanında bir eser ortaya koyulurken ya da daha önce oluşturulmuş bir eser kullanırken çocukların yaş dönemlerinin dikkate alınması kişisel gelişimleri açısından önem arz eder. Kısacası edebî eserlerin, çocukların dil ve gelişim seviyelerine uygun olduğu takdirde onlar için faydalı birer ürün hâline geleceği unutulmamalıdır.

Guguşçuk dergisi edebî tür açısından çeşitlilik gösterir. Dergide çocukların ana diliyle yaratılmış çeşitli konularda şiir, hikâye, masal, bilmece, tekerleme gibi edebî türlerle sıklıkla karşılaşmıştır. Bunların derginin hedef kitlesi dikkate alınarak konu ve uygunluk açısından yorumlanmasına gayret edilmiştir.

3.2.3.1.1. Şiir

Şiir, çocuk edebiyatı ürünleri içinde önemli bir yere sahiptir. Ritimli sözler, coşkulu ve ahenkli söyleyiş, imgesel ve çağrışımsal anlatım şiirin en bilinen özellikleridir. Taşıdığı bu özelliklerden dolayı şiir, çocukların her yaşta ilgisini çeken bir tür olagelmıştır. Şiirde kullanılan dilin diğer metinlerden farklı olması ve şiirin kısa dizelerden oluşması da çocukların okumaktan, dinlemekten ve ezberlemekten hoşlandıkları bir ürün olmasını sağlamıştır. Çocukların şiire karşı gösterdikleri bu olumlu tepkiler sebebiyle şiir, çocuklara edebî metinleri sevdirmede önemli bir rol oynamaktadır (Gürsoy, 2020, s. 161). Şiirin çocuklar üzerindeki etkisi ve çocuğa sağladığı faydalar bunlarla sınırlı değildir. Şiir, aynı zamanda çocuğun yaşamı başka bir gözle algılayıp tanımasına yardımcı olur. Çocuğa yaşamı bilinenden daha farklı şekilde ve renkli bir pencereden sunmasıyla çocukta yaşama karşı yeni bir bakış açısı kazandırır. İmgeler ve zengin sembollerle örülü olan şiir, çocuğun yaratıcı düşünme becerisini geliştirmesi yanında hayal dünyasını da besler. Kelime hazinesinin zenginleşmesi yönünden de katkı sağlar. Ayrıca dili kullanma becerilerinin geliştirilmesinde de şiir önemli bir rol oynar. Küçük yaşlarda şiirle buluşturulan çocuklar kendini daha iyi ve düzgün bir şekilde ifade edebilmektedir. Şiirin

çocuğun bireysel gelişimi üzerindeki bu etkilerinden başka ulusal ve kültürel değerler de çocuklara daha çok şiir üzerinden kazandırılmaya çalışılmaktadır.

Guguşuk çocuk dergisinde en çok karşılaşılan edebî türlerden biri şiirdir. Derginin incelenen bütün sayılarında birden fazla şiirle karşılaşmak mümkündür. Her sayıda çocuklar farklı konu ve temalarda şiirlerle buluşturulmaktadır. Dergideki diğer türlere göre şiir türünde yazan isimlerin çeşitliliği bakımından da bu tür öne çıkmaktadır. Derginin tüm sayılarında 12 şaire ait yaklaşık 34 şiir vardır. Anonim şiir sayısı ise 9 civarındadır.

Dergideki şiirler biçim olarak genellikle dörtlülüklerden meydana gelmektedir. Mısra sayısı dörtten fazla olan şiirlere de tesadüf edilmektedir. Dergideki şiirlerin kıta sayısı ve uzunluğu değişiklik göstermekle birlikte derginin kimi sayılarında tek kıtadan meydana gelen şiirler de yer almaktadır. Dergide ilköğretimin her yaş / sınıf düzeyine uygun şiirler vardır. Derginin hitap ettiği yaş aralığı (0-11) düşünüldüğünde hemen hemen her sayıda 1-5. sınıf çocukları için yazılmış şiirler bulunur. Bu şiirlerin uzunluk, içerik ve dil açısından da özellikle 7-11 yaş aralığındaki çocukların seviyelerine hitap ettiğini söylemek mümkündür. Şiirler, çocukların okuyup anlayabileceği sadeliktir. Dergide yer alan şiirler arasında okumayı erken yaşta öğrenen okul öncesi dönem çocukları için de uygun olanlarının bulunduğunu belirtmek gerekir. Bu, çocukların küçük yaşlarda şiirle tanıştırılması açısından önemlidir.

Çocuk şiirlerinin içeriğinde özellikle millî ve kültürel değerler önemli bir yer tutar. Çocukların ana dili, bayrak ve vatan gibi millî değerler konusunda bilinçlenmesi açısından şiir oldukça işlevsel bir araçtır. Çocuk şiirlerinde temaların genellikle bu değerler üzerine yoğunlaştığı görülür. Bundan başka farklı temalarda yazılan çocuk şiirleri de vardır. Bahsedilen durum Guguşuk çocuk dergisinde yer alan şiirlerde de gözlenmektedir. Dergide yayımlanan şiirlerin bir kısmı Gagauzların millî ve manevî değerlerine dayanmakta ve onların bu konulardaki duyarlıklarını yansıtmaktadır.

Dergideki şiirlerin başlıkları ile içerikleri birbiriyle uyumludur. Fakat dergi içerisinde başlıksız şiirler de bulunmaktadır. Derginin sayılarında yer alan başlıklı şiirler konularına göre şu şekilde tasnif edilebilir:

Bayrak ve vatan sevgisi ile ilgili şiirler: *Bayraam* (Güz- 2022, s. 3), *Bân Bu Halkın...* (Güz- 2021, s. 5), *Selâm, Dostlar!* (Güz- 2021, s. 5), *Bizim Bayrak* (No 6, 2022, s. 5), *Ne Mutluyum Bân* (No 9, 2022, s. 5), *Bucak* (No 9, 2022, s. 9).

Ana dili ile ilgili şiirler: *Ana Dili* (İlkyaz- 2021, s. 5), *Ana Dilim* (No 7, 2022, s. 5).

Mevsimlerle ilgili şiirler: *Nedir Yaz* (Yaz- 2021, s. 8), *Güz Kıpımnarı* (Güz- 2021, s. 24), *Güz Geldi* (No 8, 2022, s. 5), *Kış Zamanı* (No 9, 2022, s. 15).

Tabiat ile ilgili şiirler: *Akêr Derecik* (Yaz- 2021, s. 6), *Gök Kuşaan Renkleri* (Yaz- 2021, s. 10), *Çiçekli Başça* (No 7, 2022, s. 15).

Hayvanlarla ilgili şiirler: *Horoz* (Güz- 2021, s. 22), *Lelek, Lelecik!* (No 6-2022, s. 7), *Horozçuk* (No 6-2022, s. 9), *Neredâ Evin?* (No 6-2022, s. 9), *Kuzucuk, Sölâ* (No 6-2022, s. 9), *Böcek* (No 9-2022, s. 9), *Buzaa* (No 9, 2022, s. 9), *Jiraf* (No 9, 2022, s. 19).

Yortularla ve bunlara özgü unsurlarla ilgili şiirler: *Kasım Yortusu* (Güz- 2020, s. 4), *Gelin, Koladacılar* (Kış-2021, s. 8), *Ko Yılınız Kutlu Olsun* (Kış-2021, s. 8), *Çamın Dolayında* (Kış-2021, s. 10), *Çam Aacı* (Kış-2021, s. 11), *Eşil Çamcaaz* (No 9, 2022, s. 15).

Çocuklarla ilgili şiirler: *Bütün Uşakların Günü* (Yaz-2021, s. 8), *Uşaklar Lâzım Gülsün* (Yaz- 2021, s. 8).

Temizlik ile ilgili şiirler: *Yıkandırır* (Güz- 2020, s. 19), *Tertipli Uşak* (No 6, 2022, s. 6) *Temizlik* (No 6, 2022, s. 6).

Tanınmış kişilerle ilgili şiirler: *Aydınnadıcı Çakir* (İlkYaz- 2021, s. 9).

Anne sevgisi ile ilgili şiirler: *Maliciim* (No 9, 2022, s. 4).

Diğer şiirler: *Bilgi Tutêr Dünneyi* (İlkYaz- 2021, s. 9), *Ekmek* (Güz- 2021, s. 6), *Ekmeciin Yolu* (No 8, 2022, s. 5), *A Bukvasının Kısmeti* (No 8, 2022, s. 11), *Baka* (No 9, 2022, s. 9), *Batü* (No 9, 2022, s. 9).

Sunulan şiir başlıkları Guguşçuk dergisinde yayımlanan şiirlerin içeriği / teması hakkında fikir vermektedir. Bu başlıklara göre dergideki şiirlerin ana dili, bayrak, vatan ve millet sevgisi, Gagauz yortuları, mevsimler, bitkiler ve hayvanlar ile ilgili olduğu görülmektedir. *Bayraam*, *Ana dili*, *Bizim Bayrak*, *Ana dilim* gibi bunlara benzer diğer şiirlerle ana dili, vatan ve millet bilincinin Gagauz çocuklarına erken yaşlarda kazandırılmasının amaçlandığı anlaşılar. Bu şiirlerde atalarından çocuklara miras kalan ulusal değerlerin korunup bunlara sahip çıkılmasının gerekliliği vurgulanırken dil, devlet ve bayrağın kutsallığı ile bunların bir milleti yükselterek güçlü yapan en temel manevi değerler olduğu anlatılmıştır. Bayrak ve dil birleştirici birer öge olarak Guguşçuk dergisindeki şiirlerde yer almıştır. Bu şiirlerde vatanı sevmek ve korumak, ana diline sahip olmanın ve bunu yaşatmanın önemi, vatanına ve milletine bağlı olmak ve Gagauzluk gibi millî konular üzerinde durulmuştur. Bunları koruyarak yaşatmanın önemine sıklıkla değinilerek Gagauzluk yüceltilmiştir.

İçerik bakımından *Bizim Bayrak* adlı şiir de Gagauz bayrağındaki renklerle bayrağın üzerindeki üç yıldızın neyi temsil ettiğini anlatan bir şiir olması yönüyle dikkate değerdir. İkinci sayıda yer alan *Aydınnadıcı Çakir* başlıklı şiir de dergideki dikkat çeken şiirler arasındadır. Bu şiir, Gagauz tarihinde önemli bir yere sahip olan Mihail Çakir'in Gagauz dili ve kimliği için yaptığı çalışmalardan bahseden ve onu çocuklara tanıtan bir şiirdir. Bunların yanı sıra Guguşçuk'un mevsimlik bir dergi olmasından dolayı derginin bazı sayılarında ilkbahar, sonbahar, yaz ve kış ile ilgili şiirlere de yer verildiği görülür. Örneğin; derginin yaz sayısı olan üçüncü sayısında *Nedir Yaz-* güz mevsimine denk gelen sayılarında *Güz Geldi* ve kış mevsiminde çıkan dokuzuncu sayısında ise *Kış Zamanı* başlıklı şiirler dikkati çeker. Bu şiirlerde mevsimlerin belirgin özellikleriyle betimlenerek anlatıldığı görülür. İkinci sayıda ilkbaharın gelişimiyle doğanın canlandığını ve havaların ısınmaya başladığını belirten tek dörtlülük şeklinde başlıksız bir şiir yer alır. Ayrıca dergide Gagauzların yılın belirli günlerinde kutladığı bazı önemli ve büyük yortularıyla ilgili şiirler de bulunur. Dergi içerisinden *Kasım Yortusu* ve *Koladacılar* adlı şiirler buna örnektir. Derginin kış sayılarında yılbaşı bayramı dolayısıyla yer verilen şiirlerde çam ağacı süsleme ritüeli ile Ayaz Dede'den bahsedilir. Yine yukarıdaki başlıklar incelendiğinde de görüleceği üzere dergide temizliğin ve düzenli olmanın önemi ile hayvanlar ilgili yazılan şiirler dikkati çekmektedir. Ayrıca hayvan sevgisini işleyen, hayvanlara her zaman yardım edilmesi gerektiğini hatırlatan şiirler yer almaktadır. Yerlere çöp atmamak, fidan dikmek gibi konularla ilgili kısa şiirlerle de doğaya duyarlı bireyler yetiştirmek, çocuklarda doğayı ve çevreyi korumak gerektiğine dair sorumluluk duygusu ve bilinci kazandırmak hedeflenmiştir.

3.2.3.1.2. Hikâye

Hem çocuklar hem de yetişkinler tarafından okunup dinlenen hikâye, çocuk gelişimi ve eğitimi açısından önemli edebî türlerden biridir. Diğer bütün çocuk ürünlerinde olduğu gibi çocuk hikâyelerinde de dil, üslup, konu, tema, karakter vb. unsurların çocuğa görelilik ilkesi gözetilerek oluşturulmuş olması önemlidir. Hikâyelerdeki dil ve anlatım ile işlenen konu ve verilmek istenen ana fikir çocukların kolaylıkla anlayıp algılayabileceği nitelikte ve sadelikte olmalıdır. Hikâyelerde konular çocukların yaşam deneyimlerine uymalı ve onlara has bir yaşam durumunu sunmalıdır (Gürsoy, 2020, s. 159). Bu ürünlerde tema da aynı şekilde çocukların yaşamına özgü durumlarla ilgili mesajlar vermelidir. Yaramazlık, söz dinlememe, tembellik vb. çocuğa göre olan ve onların yaşadıklarını içeren temalara örnektir. Fakat okul öncesi çocuk kitaplarına ölüm, çevre sorunları, savaş, boşanma gibi olumsuz içerikli konular da girmiş durumdadır (Alpöge, 2011, s. 10). Çocukları hayatın gerçeklerinden tümüyle uzak tutmak mümkün olmadığı gibi doğru bir yaklaşım olarak da değerlendirilmemektedir. Bu sebeple söz konusu kitaplarda veya yazınsal türlerde yer verilen konular her ne olursa olsun önemli olan bunların çocuğa göre işlenmesidir. Bununla birlikte çocuklar güldürücü, mutlu sonla biten ve umut verici hikâyeleri daha çok sevip tercih etmektedirler (Alpöge, 2011, s. 11-12).

Hikâye, şiir kadar olmasa da Gagauz çocuk edebiyatının önde gelen kollarından birini teşkil etmektedir (İsen vd., 2002, s. 39). Guguşçuk çocuk dergisindeki edebî türlerden bir diğeri hikâyedir. Derginin tüm sayılarında en az bir hikâye yer alır. Farklı konulardaki bu hikâyelerde hayvanlar ile doğaya ait unsurların sıklıkla kullanıldığı görülür. Yine bu hikâyelerde insandan doğaya ve doğadan insana yapılan aktarımlar, kişileştirmeler dikkati çeker. Bu açıdan dergideki hikâyelerin çocukların ilgisini çekecek derecede renkli, eğlenceli ve sürükleyici bir anlatıma sahip olduğunu söylemek mümkündür. Hikâyelerin kahramanları arasında genellikle çocuklar bulunur. Dergide yayımlanan hikâyelerin içerikleri incelediğinde eğitici, eleştirici, ders verici ve güldürücü tarzda oldukları görülür.

Guguşçuk dergisinde yer alan hikâyeler konuları bakımından şu şekilde sınıflandırılabilir:

Tabiat ve tabiata ilişkin unsurlar ile mevsimleri konu alan hikâyeler: Bu gruptaki hikâyeler çeşitlidir. Hikâyelerin içeriğini hayvanlar, bitkiler, insanlar, tabiat ve mevsimler ile bunlara ait unsurlar oluşturmaktadır. Bu gruba dâhil olan hikâyelerde tabiatın mevsimlere göre betimlenmesi dikkati çekerken çevredeki canlı ve cansız varlıklar da hikâyelerin olay örgüsü içinde yer alır. Hatta bazı hikâyelerin sadece bitkiler ve hayvanlar etrafında şekillendiği görülür. Bundan başka tabiatı ve çevreyi koruyup temiz tutmanın önemini işleyen bir hikâye de vardır.

Derginin 7. sayısında yer alan “Ardeycik” ve “Diri Çiçek” adlı iki hikâyenin sonu birbirine benzer fakat diğer hikâyelerden farklı şekilde bitirilmesiyle dikkati çekmektedir. Söz konusu iki hikâyede anlatılan olayın nedeni anlatıcı tarafından açıklanmayarak çocuklardan bununla ilgili tahminde bulunmaları istenmiştir. Bu doğrultuda çocukları hikâyede anlatılan olay üzerine düşünmeye yönelten sorular yöneltilmiştir.

Cevizçik (Güz 2020, s. 13), *Saçak Kuşçaaazının Annatmaları* (Yaz-2021, s. 18), *Aleksinin Önemli Bir Günü* (Yaz-2021, s. 21), *Kloçkanın Kaç Piliççii Var?* (No 6, 2022, s. 20-21), *Diri Çiçek* (No 7, 2022, s. 15), *Ardeycik* (No 7, 2022, s. 17), *Bir Güz Günü* (Güz-2021, s. 17).

Ana dilini konu alan hikâyeler: Bu bölümde yer alan hikâye çocuklara ana diliyle ilgili önemli bir mesaj iletmesi açısından dikkate değerdir. Özellikle aile bireylerinin çocuklarıyla ana dilinde konuşmalarının önemini gösteren ve bu duruma vurgu yapan bir hikâyedir.

Emiliya İstanbulda (İlkyaz-2021, s. 27-28).

Yortular ve yortulara özgü sembollerini konu alan hikâyeler: Gagauzların ilkyazda kutladığı pek çok yortu ve bu yortulara bağlı gerçekleştirdikleri âdetler vardır. Bunların ilki 1-14 Mart arasında ilkyazın gelişi sebebiyle kutlanan *ilkyaz karşılama* yortusudur. Bu yortunun ilk günü olan 1 martta âdet olduğu üzere Gagauz kadınları göğsüne veya bileğine *marta* takarlar. Mart ayının ve sözü edilen yortunun sembolü olan martalar; nazardan korunmaları, sağlıklı büyümeleri, kismetli ve bereket olmaları için çocukların ve kızların bileklerine, kuzu, oğlak ve tay gibi küçük hayvanların boynuna veya boynuzlarına, meyve ağaçlarının ise dallarına bağlanmaktadır (Çimpoeş, 2019, s. 117-118, 121). Gagauzlar için son derece önemli olan bu marta bağlama âdetinin Guguşuk dergisinde çocuklara bir hikâye aracılığıyla anlatılıp aktarıldığı görülmektedir. Hikâyedeki temel olay çocukların kendi bileklerinde bağlı olan martacık denilen ipin kuzu ve buzağılara da bağlandığını görüp şaşkınlıkları ve bunun nedenini merak edip annelerine sormalarıdır.

İlkyazda kutlanan yortularından bir diğeri de Paskalya'dır. Gagauzların en büyük yortularından olan bu yortu ile ilgili derginin ilkyaz sayısında (ikinci sayısında) bir hikâye bulunmaktadır. Hikâyede paskalya bayramından önce ve sonra yapılması gereken, âdet hâline gelmiş uygulamalar renkli bir anlatımla çocuklara aktarılmıştır. Diğer hikâyede olduğu gibi bu hikâyenin karakterleri arasında da çocuklar yer almıştır. Paskalya yortusunun yaklaşmasıyla hem çocuklarda hem de büyüklerde oluşan tatlı telaş ve heyecan okuyucuya hissettirilmeye çalışılmıştır. Bu yortuda çocuklara tıpkı bayramlık gibi yeni elbise dikmek ve yeni ayakkabı almak âdetidir. Hikâyedeki olay da bu konu etrafında şekillenmiş, *Sanda* adlı küçük kız, kırmızı renkli elbisesi, ayakkabısı ve aksesuarlarıyla mutlu bir Paskalya böceğine benzetilmiştir. Ayrıca küçük kızın elinde bulunan kırmızı renkteki yumurta detayı da paskalyaya özgü bir öğe olarak hikâye içerisinde yer almıştır.

Derginin kış sayısında ise Ayaz Boba'nın yılbaşı gecesi çocuklara hediye getireceği inancıyla ilgili bir hikâye yer alır. Bu hikâyedeki asıl olay Ayaz Boba'nın eve nasıl ve nereden girdiğidir.

Martacıklı Yavrular (İlkyaz-2021, s. 22-23), *Paskellä Böceci* (İlkyaz-2021, s. 24-26), *Ayaz Bobanın Yolu* (Kış-2021, s. 21-22).

Doğa olaylarını konu alan hikâyeler: Bu hikâyeye derginin 9. sayısındaki “B/b” harfi ile ilgili etkinlikler kapsamında yer verildiği görülmüştür. Sayfanın sonunda çocuklardan hikâye içinde kaç tane “B/b” harfinin bulunduğunu Gagauz dilinde sayarak bulmaları ve verilen kutucuğa yazmaları istenmiştir.

İki Bulut (No 9-2022, s. 8).

Yaramazlığı konu alan hikâyeler: İki arkadaşın oyun esnasında yaptığı bir yaramazlığı konu alan bu hikâye tema bakımından çocuklara uygundur.

Patlangaç (Güz-2021, s. 12-13).

3.2.3.1.3. Masal

Alan yazınında sözlü ve anonim halk edebiyatı türleri içerisinde yer alan masal, aynı zamanda bir çocuk edebiyatı ürünüdür. Masalların çocuğa göreliliği konusu tartışmalı olsa da pek çok çocuk, büyükleri tarafından onlara anlatılan veya okunan masalları dinleyerek büyür. Bilindiği gibi masallar olağanüstü veya sıra dışı olayları içerir. Çeşitli türdeki masallardan sadece bazılarının özellikle de hayvan masallarının çocuklara uygun olduğu ve çocukların bu masalları severek dinledikleri, eğer çocuğa bir masal anlatılacaksa da konusu hayvan olan masalların seçilmesinin gerektiği ifade edilmektedir (Alpöge, 2011, s. 11-12).

Bu noktada çok eskiden beri var olan ve anlatılagelen masalların içeriği gözden geçirilip çocuğun yaş ve gelişim düzeyine göre yeniden yapılandırıldıktan sonra çocuklara anlatılmalıdır. Çocukların anlayacağı ve seveceği dilden masallar onların hem okuma alışkanlığı edinimi hem de duygu, düşünce ve hayal dünyalarının gelişimi için önemlidir. Masallar, gerçek dışı ve hayale dayanan olayları, olağanüstü kahramanları, dil ve anlatımındaki renkliliği ile aslında çocukların ilgisini çekebilecek türden eserlerdir. Masalların, bu eğlenceli tarafından başka kültür öğeleriyle örülü olmasından dolayı öğretici tarafı da bulunur. Çocuklar için hazırlanmış masal kitaplarının yanı sıra çocuk gazeteleri ve dergilerinde de masal türünde yazılara yer verilir. Bu dergilerden biri olan Guguşçuk dergisinde toplam 13 masalın yer aldığı tespit edilmiştir. Derginin her sayısında mutlaka bir ya da birden fazla masal yer almıştır. Bu masallardan bir kısmı derginin 1, 3, 4 ve 6. sayıları hariç diğer sayılarında bulunan *masal küpü* adlı bölümde karşımıza çıkmıştır.

Guguşçuk dergisindeki masalların biçim ve içerik yönünden hitap edilen yaş düzeyine uygun olduğu söylenebilir. Genel olarak sade, anlaşılır ve akıcı bir anlatımın hâkim olduğu bu masallarda soru-cevaplar ve betimlemelerle anlatıma hareket katılmış, bazı masallarda sorulara verilen cevapların şiir biçiminde olması da masalları çocuklar için daha ilgi çekici hâle getirmiştir. (*Cüca Kralı Hem Cücelär*, Yaz-2021, s. 18-19). Aynı zamanda dergideki masallardan bazıları içerisinde türkölere yer verilerek eğlenceli bir anlatım da yakalanmıştır (*Eni Yıl Avşamı*, No 9, 2022, s. 11; *Cüca Kralı Hem Cücelär*, Yaz-2021, s. 18-19). Gagauz çocukları için yazılan veya derlenen bu masalların bazısı *bir zaman vardı, bir zaman yoktu* (No 7-2022, s. 16), *bir vakit varmış, bir vakit yokmuş* (Yaz-2021, s. 19) şeklindeki klasik tekerlemeler ile başlamaktadır.

Dergide hem olağanüstü hem de gerçekçi masallarla karşılaşmıştır. Masallardaki olağanüstülüklerde aşırıya kaçılmamış, çocukları korkutucu ve tedirgin edici öğelere yer verilmemiştir. Masalların olay örgüsünün karmaşık yapıda olmadığı, masallardaki olayların çocukların anlayabileceği bir akışta ilerlediği görülmüştür. Tüm bunlar çocukların Gagauz masalları, Gagauz kültürü ve ana diline ilgisini artıran, onların okuma, anlama ve dinleme becerilerini geliştiren olumlu özelliklerdir.

Guguşçuk dergisinde yayımlanan masallar *gerçekçi masallar* ve *olağanüstü masallar* şeklinde ikiye ayrılabilir. Dergide, olağanüstü masalların sayıca daha fazla olduğu görülür.

Gerçekçi Masallar: Guguşçuk dergisinde gerçekçi masal niteliğinde olan 4 masal tespit edilmiştir: *Bütün Yımrırtalar* (Kış-2021, s. 19-20), *Bülbül* (No 6, 2022, s. 18), *Dost* (No 7, 2022, s. 16), *Eni Yıl Avşamı* (No 9, 2022, s. 10-11). Bu masallarda kahramanlar, gerçek hayatta görülen olağan kişiler olmakla birlikte olaylar da günlük yaşamda karşılaşılan durumlardan

meydana gelir. Masalların kahramanları kuş, köpek gibi hayvanlar ile yetişkin kimseler ve çocuklardır.

Olağanüstü Masallar: Bu gruba giren 9 masal saptanmıştır: *Piperku* (Güz-2020, s. 14-15), *Güneş hem Lüzgâr* (Güz-2020, s. 22), *Saçak Kuşunun Masalı-Utancak Çiidem Çiçecii* (İlkyaz-2021, s. 19-20), *Cüce Kralı hem Cücelâr* (Yaz-2021, s. 19-20), *Sevin hem Aslancık* (Güz-2021, s. 15-16), *Cücelâr-Ayozlar* (Güz-2021, s. 18-19), *Ördek hem Çekerdek* (No 7, 2022, s. 12-14), *Kuşa Sevdalanan Bayır* (No 8, 2022, s. 14-15), *Kış Yolculuu* (No 9, 2022, s. 13-14). Bu masallarda olağanüstülüklerin bazen hem olay hem kahraman üzerinde bazen de sadece tek bir unsur üzerinde olduğu görülür. Masalların kahramanları arasında dev, cin, peri, ejderha gibi olağanüstü varlıklar yer almaz. Olağanüstü hadiseler daha çok hayvanlar ve tabiat unsurları ile cansız varlıkların konuşması şeklinde karşımıza çıkar. Örneğin, bazı masalarda “konuşan bayır” (*Kuşa Sevdalanan Bayır*, No 8, 2022, s. 14-15), “konuşan ördek” (*Ördek Hem Çekerdek*, No 7-2022, s. 12-14), “konuşan oyuncak” (*Sevin Hem Aslancık*, Güz-2021, s. 15-16) gibi olağanüstü hadiselerle Gagauz çocuklarına fantastik bir dünya sunulur. Bunlardan başka olağanüstülükler de mevcuttur. Bir Gagauz halk masalı olan *Piperku*’da (Güz-2020, s. 14-15) olağanüstülük çocukları bulunmayan bir dede ile nineye Allah tarafından parmak kadar küçük bir çocuğun gönderilmesi olarak görülür. *Kış Yolculuu* (No 9, 2022, s. 13-14) isimli masalda ise etrafına ışık saçan mavi yeleli bir kurdun belirmesi, saçtığı ışıkla Ayaz Dadu’nun yolunu aydınlatması gibi olağanüstü olaylar görülmektedir.

3.2.3.1.4. Bilmeceler

Kısa ve kalıplaşmış sözlerden oluşan bilmeceler, çocuk edebiyatı ürünleri arasında yer alan halk edebiyatı türlerinden biridir. Bilmeceler, çok eski zamanlardan beri her yaştan insanın eğlenmek, hoşça vakit geçirmek, öğrenmek, yarışmak, zihinsel yetilerini geliştirmek ve kuvvetlendirmek gibi çeşitli amaçlarla kullandıkları sözlü dil gereçleridir.

Bilmece, çocuklar tarafından da sevilen bir türdür. Çocuklar, birbirlerine bilmeceler sorarak kendi aralarında yarışır ve eğlenirler. Böylece birçok sözcüğü de kelime hazinelerine katmış olurlar. Çok uzun olmayan ve söylenişlerinde bir ahenk bulunan bilmeceler, akılda kalmayı kolaylaştıran bu özellikleri sayesinde çocuklar tarafından kolayca öğrenilmektedir. Öte yandan bilmeceler, çocukların dil, düşünce, zekâ, mantık kurma, akıl yürütme, yaratıcı ve pratik düşünme ve iletişim kurma becerilerinin gelişmesi için en etkili araçlardandır. Bu yüzden Guguşuk çocuk dergisinde bilmecelere geniş bir şekilde yer verildiği görülür. Dergideki bilmeceler şekil olarak manzum biçimdedir ve önemli bir kısmı dörtlüklerden meydana gelir. Sayısı çok olmamakla birlikte aşağıdaki görsellerde de görülebileceği gibi dergide iki mısıralı bilmecelerle de karşılaşılır. Bu bilmecelerin çoğu anonimdir ancak bir şair veya yazar tarafından yazılmış olanları da bulunur. Dergide yer alan bilmeceler genellikle hayvanlar, bitkiler (meyve ve sebzeler), doğa ve doğa olayları, gök cisimleri, eşyalar ve insan organlarıyla ilgilidir. Bunlar içerisinde hayvanları ve bitkileri konu alan bilmeceler daha fazladır. Bu konular haricinde efsanevi kişilerden (Ayaz Boba) (No 8, 2022, s. 10) ve hava taşıtlarından (Güz-2021, s. 23) bahseden birer bilmece de bulunmaktadır.

Bazı sayılardaki bilmecelere derginin *Bil Bil Bülbul* başlıklı bölümü altında, bazılarında ise bu bölümden bağımsız bir sayfa içinde *Bil-Bilmeyce*, *Bilmeyceler* şeklindeki başlıklar altında yer verilmiştir. Bazen de bilmeceler sayfada herhangi bir başlık kullanılmadan sıralanmıştır. Dergide basit ve tahmin edilmesi zor olmayan bilmecelere yer verilmiştir. Başka bir ifadeyle derginin hitap ettiği yaş grubuna uygun, cevabı son derece açık ve kolay olan bilmeceler tercih

edilmiştir. Hatta bilmecelerin yer aldığı sayfalarda çocukların cevabı bulmasını kolaylaştıracak görseller kullanılmıştır. Bilmecelerde sorulan nesne veya varlıkların görselleri bazen bilmecenin hemen yanında bazen de sayfa üzerinde karışık olarak yer almıştır. Çocukların ipucu niteliğindeki bu görseller ile bilmecedeki ipuçlarını eşleştirerek bilmecayı çözmelerinde kolaylık sağlanmıştır.

Bilmecelerin cevapları hem sözlü hem de yazılı olarak verilebilir. Dergiye bu özellik açısından bakıldığında birinci sayı hariç diğer sayılarda çocukların bilmecelerin cevabını yazabilecekleri kare şeklinde kutucuklara yer verildiği görülür. Bu kutucuklar bilmecelerin hemen altında veya yanında konumlandırılmış, her harf için ayrı bir kutucuk oluşturulmuştur. Böylece bilmecede sorulan nesne veya varlığı ifade eden kelimelerin toplam kaç harften oluştuğu ve bu kelimelerin ana dillerinde nasıl yazıldığına görülmesi sağlanmıştır. Aynı zamanda böyle bir uygulama ile okuma yazmayı yeni öğrenen dolayısıyla Gagauz alfabesiyle yeni tanışan çocuklar için harfleri yazma becerilerini geliştirmeleri açısından da pratik yapma imkânı sunulmuştur.

(Güz-2020, s. 24)

(Yaz-2021, s. 22)

(No 8-2022, s. 13)

Görsel 11: Guguşuk Dergisinin Bazı Sayılarındaki Bilmecelere Ait Görseller

3.2.3.1.5. Tekerlemeler

Halk edebiyatı kapsamında değerlendirilen tekerlemeler; masal, halk hikâyesi, halk tiyatrosu, bilmece gibi türler içerisinde ya da bunlardan bağımsız olarak ortaya çıkmış ürünlerdir (Elçin, 1986, s. 589). Bu edebî türler dışında ayrıca çocuk oyunlarında da tekerlemelere rastlanılmaktadır. Farklı kullanım yerleri bulunan tekerlemeler genellikle kullandıkları yere ve türe göre “masal tekerlemeleri”, “oyun tekerlemeleri” şeklinde adlar alırken (Elçin, 1986, s. 589) fonksiyonları da ona göre şekillenmektedir. Örneğin, masalların başında söylenen tekerlemelerin fonksiyonu dinleyiciyi asıl konuya hazırlamak ve onların dikkatini anlatı üzerinde toplamaktır. Buna karşılık ebe seçerken söylenen oyun tekerlemeleri diğer tekerlemelerden ayrı bir fonksiyona sahiptir. Tekerlemelerin bunlardan daha farklı fonksiyonları da bulunmaktadır (Aça, 2012, s. 250).

Guguşuk çocuk dergisinde hem eğlence hem de dil gelişim araçlarından sayılan tekerlemeler de yer almıştır. Bunlar dergide *dilkösteklemeleri* ve *dilkırmaklar* şeklindeki iki farklı başlık altında karşımıza çıkmıştır. Dergide çocukların seviyesine uygun olduğu görülen toplam 12 tekerleme bulunur. Bunlar derginin 2, 3 ve 9. sayılarında yer alan, bir veya iki mısradan oluşan, söylenmesi ve ezberlenmesi çok zor olmayan kısa tekerlemelerdir. Bu tekerlemeler Gagauz çocuklarının ana dilinde konuşma ve telaffuz becerilerini geliştirmeleri ve

pratik yapımlarında onlara yardımcı olması amacıyla dergide yer verilen dilsel ürünlerden biridir.

(No 9-2022, s. 7)

(Yaz-2021, s. 23)

Görsel 12: Guguşçuk Dergisindeki Tekerleme Örneklerine Dair Bazı Görseller

3.2.3.1.6. Sayışmacalar

Sayışmacalar, tekerlemelerin bir alt türüdür. Başka edebî türler içinde olduğu gibi çocuk oyunlarında da kullanılan tekerlemelerin diğer tekerlemelerden biraz daha farklı bir fonksiyona sahip olması bunların ayrı bir tür olarak değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Buna göre çocukların oyun başında söyledikleri tekerlemelerin *sayışmaca* olarak anıldığı görülür. Dolayısıyla bu tür ile çocuk oyunlarında ebe seçerken söylenen tekerlemeler kastedilmektedir (Oğuz, 1992, s. 24).

Guguşçuk bir çocuk dergisi olduğundan dergide sayışmacalara da yer verildiği, bununla Gagauz çocuklarının oyun oynayacağı zaman ana dilindeki bu sayışmacaları öğrenip kullanmasının amaçlandığı görülmektedir. Sayışmaca türü dergide, *sayılmaklar* ve *yumancak* şeklinde iki farklı adla karşımıza çıkmıştır. Derginin 2., 4. ve 5. sayılarında toplam 6 adet sayışmaca tespit edilmiştir. *Yumancak* da *sayılmak* gibi saklambaç oyununda ebeyi belirlemek için söylenen tekerlemenin adı olarak gözükmektedir.

(İlkyaz-2021, s. 31)

(Güz-2021, s. 23)

Görsel 13: Guguşçuk Dergisindeki Sayışmacalarla İlgili Görseller

3.2.3.1.7. Atasözleri

Yaşamın pek çok alanına dair tecrübeye dayalı gerçekleri kısa ve özlü olarak belirtmeye yarayan atasözlerinin kullanımına hem konuşma dili hem de yazı dilinde başvurulur. Her iki bağlamda da konuyu kısa bir anlatımla olduğundan daha etkili bir şekilde ifade etmek, bir düşüncüyü kanıtlamak veya pekiştirmek gibi maksatlarla atasözlerinden yararlanılmaktadır. Yazılı veya sözlü anlatımda duruma uygun atasözü kullanmak kişinin diline olan hâkimiyeti ile

kültür seviyesinin göstergesi sayılır. Atasözleri, meydana geldikleri toplumun dilinden ve kültüründen izler taşımalarıyla gerek dil öğreticileri gerekse araştırmacılar tarafından farklı şekillerde değerlendirilmektedir.

Guguşuk çocuk dergisinin 8. sayısında “A” harfi, 9. sayısında ise “B” harfi çocuklara tanıtılmış ve bunlarla ilgili farklı etkinlikler oluşturulmuştur. Atasözlerine de dergide bu bağlamlarda yer verilmiştir. Buna göre 8. sayıda yer alan iki atasözünün içerisindeki “A, a” harfleri yazılmamış, yerlerine boş kutucuklar koyulmuş ve çocuklardan bu kutucuklara “A, a” harfini yazdıktan sonra atasözlerini okumaları istenmiştir. 9. sayıda yalnızca “B” harfi ile başlayan beş atasözüne yer verilmiştir. Bu atasözlerinde bilginin insana sağladığı fayda, her işin zamanında yapılmasının gerekliliği, dost ve düşman gibi farklı konularla ilgili öğütler verilmiştir. Derginin bu iki sayısında toplam 7 atasözü yer almıştır.

Bu etkinlikler sayesinde çocukların söz konusu iki harfle birlikte aslında diğer tüm harflerin kullanımının cümle içindeki yerine göre büyük ya da küçük olarak değişebildiğini görmeleri veya bu bilgiyi hatırlamaları sağlanmıştır. Aynı zamanda çocuklar, *söleyiş* adı verilen bir edebî türle tanıştırılmış ve bu *söleyiş*lerde bahsedilen konular, verilen öğütler üzerine düşünmeye sevk edilmiştir. Dergide atasözlerine yer verilmesiyle çocuklara ana dillerinin sahip olduğu ifade gücü ve zenginliği sezdirilmeye çalışılmıştır.

(No 8-2022, s. 10)

(No 9-2022, s. 7)

Görsel 14: Guguşuk Dergisindeki Atasözleri (Söleyiş) İle İlgili Görseller

3.2.3.1.8. Türküler

Guguşuk çocuk dergisinde üç tanesi masal metinlerinin içerisinde biri müstakil biçimde olmak üzere 4 adet türkünün yer aldığı tespit edilmiştir. Buna göre derginin 3. sayısındaki cüce masalında biri başlıksız diğeri başlıklı olmak üzere iki türküye yer verilmiştir. Başlıksız türkü, masal metnindeki olay örgüsü içine dâhilken başlıklı türkü olan “Cüce Kralın Türküsü” olay örgüsüne dâhil edilmemiştir. Bu türkü sayfanın küçük bir bölümünde masaldaki akıştan hariç olarak yer almıştır. Yeni yıl akşamını konu alan 9. sayıdaki masalda ise yılbaşı gecesi yapılan *hêy- hêy* gezmesinden bahsedilmiş ve bu gezi esnasında söylenen *hêy- hêy türküsü* de masaldaki olayın akışı içerisinde yer almıştır. Dergideki diğer türkünün bir yortuya / bayrama ait olduğu tespit edilmiştir. Gagauzların dinî yortularından Kolada’da söylenen türkülerden biri olan *Kolada Türküsü* herhangi bir metinden bağımsız olarak derginin 5. sayısında yer almıştır. Bu bağlamda dergideki başlıklı 3 türkü şu şekilde sınıflandırılabilir:

Bayram türküleri: *hêy- hêy türküsü* (No 9, 2022, s. 11), *kolada türküsü* (Kış-2021, s. 7)

Bir varlığa özgü olan türküler: *cüce kralın türküsü* (Yaz-2021, s. 20)

3.2.3.1.9. Şarkılar

Gagauzcanın çocuklar arasında kullanımının yaygınlaştırılmasında bu dille yazılmış şarkılardan da yararlanıldığı görülür. Dergide hem çocukları eğlendirmek hem de dile ait kelimelerin öğrenimini kolaylaştırmak ve akılda kalmasını sağlamak amacıyla farklı konularda bestelenmiş şarkılara yer verilmiştir. Derginin 1-4. ve 6. sayıları Mihail Paçi tarafından çocuklar için özel olarak yazılıp bestelenmiş şarkılarla bitirilmiştir. İlk 3 sayıda dergideki mevsimsel temayla ilgili şarkılar yer almıştır. 4. sayıda köy ve kır yaşamının bir parçası olan çobanlıkla ilgili bir şarkıya yer verilmiş, 6. sayıda ise vatan toprağı Gagauzya'yı anlatan bir şarkı görülmüştür. Buna göre dergideki şarkılar konularına göre şu başlıklardan oluşmaktadır.

Mevsimler ve mevsimlere özgü olaylarla ilgili şarkılar: *yaamurcuk* (Güz-2020, s. 25), *ilkyaz* (İlkyaz-2021, s. 32), *yaz zamanı* (Yaz-2021, s. 24)

Köy hayatının bir unsuruyla ilgili şarkılar: *çoban* (Güz-2021, s. 24)

Vatan konulu şarkılar: *Gagauziyam Benim* (No 6, 2022, s. 24)

3.2.3.2. Öğretici / Bilgilendirici Metinler

Guguşçuk dergisinde edebî metinler kadar öğretici ve bilgilendirici yazılar da geniş bir şekilde yer almıştır. Bilgilendirici yazıların bir kısmının içeriğı derginin çıkış amacı doğrultusunda şekillenmiştir. Bu doğrultuda Gagauzlar, Gagauz Yeri, Gagauz Türkçesi, Gagauz kültürü ve tarihiyle ilgili çocukları bilgilendirirken bilinçlenmelerini de hedefleyen ve onların dikkatini bu yönde toplayan yazılara neredeyse her sayıda yer verilmiştir. Bu yazılarda özellikle ana dili, vatan, millet, millî kimlik gibi konular sıklıkla işlenmiş ve bu değerlere sahip çıkmanın gerekliliğı her defa vurgulanmıştır. Gagauz kültürünün önemli bir parçası olan yortularla ilgili bilgilere de Guguşçuk'ta ayrıca yer verilmiştir. Bunların yanı sıra dergide hayvanlar, bitkiler, doğa olayları, sağlık, insan ve insan bedeni gibi genel konular hakkında çocukların bilgilendirilmesini sağlayan pek çok yazı da yayımlanmıştır. Bu konuların bazıları ayrıntılı bazıları ise yüzeysel ve kısa bir anlatımla çocuklara sunulmuştur. Hem öğretici hem de bilgilendirici tarzda bu yazılarda bilgi verilen konu alanıyla ilgili belli başlı sözcük ve kavramların resimlerle desteklenmesi çocukların öğrenme sürecini hızlandırırken kavram dünyası ve kelime hazinesinin de büyük ölçüde gelişmesine olanak sağlamıştır. Resimler aracılığıyla çocukların zihninde kodlanan sözcük ve kavramlar akılda kalıcı hâle gelmiştir.

Dergideki bilgilendirici içeriğı sahip yazıların bir kısmı derginin *Ben Bu Halkın Evladım, Sen Bilersin Mi? / Sen bilersin mi, ani ve Tanışalım mı?* şeklindeki bölümleri içinde yer alır. Bu başlıklar altında birbirine yakın veya benzer konu alanlarıyla ilgili çeşitli bilgiler verilir. Derginin ilk sayıdan sonra oluşturulan bu bölüm başlıklarıyla çocuklarda ilgi ve merak uyandırılmaya çalışılmıştır.

Bän Bu Halkın Evladım başlıklı bölüm, derginin içindekiler ve sözün özü kısımlarından sonra gelen ilk bölümdür. İkinci sayı ve devamındaki tüm sayılar bu bölüm ile başlamaktadır. Birinci sayıda bu bölüm henüz oluşturulmamış olsa da ilk metin *Biz Gagauzuz!* başlığını taşır. Bu bölümde genellikle öğretici tarzda düzyazılar yer alır. Ancak son sayının söz konusu bölümünde anne sevgisini konu alan bir şiir bulunur. Sekizinci sayısının aynı bölümünde ise “Lafet Gagauzça” yarışması ile “Guguşçuk Bilgi Festivali”nin duyurusunun yapıldığı görülür. Bu bölümdeki yazılarda başlık kullanılmamış, doğrudan konuya giriş yapılmıştır.

Diğer sayıların adı geçen bölümünde, çocukların ana dili, vatan, millet, devlet ve millî kimlik ile ilgili kavramlar hakkında bilgi edinip bilinçlenmelerini sağlayacak birer yazı yer alır. Daha çok ana dili ve vatan gibi atalardan miras kalan değerlere saygı duyma, bunları muhafaza etme ve sahip çıkma konularına değinilir.

Bu yazıların önemli bir kısmında üzerinde durulan konu ana dilidir. Ana dilini bilmenin ve kullanmanın önemine farklı açılardan daima vurgu yapılır. Ana dili ile konuşmanın bireye olan faydalarından, konuşamamanın ise hissettirdiği eksiklik ile bu durumun zorluğundan bahsedilir. Hatta bu yazıların birinde öz dilini konuşamayanların kanadı kırılmış kuş gibi kendini eksik ve yarım hissedeceği ifade edilmiştir (İlkyaz-2021, s. 5). Her milletin kendine özgü bir ana dilinin bulunduğu, onların ana dilinin Gagauzca olduğu ve bir insanın kültürüne, tarihine dair pek çok şeyin kısacası kim olduğunun dilinden anlaşıldığı çocuklara bu yazılar aracılığıyla aktarılır. Başka bir deyişle dilin, bir insanın kimliği olduğu, milleti millet yapan ve güçlü kılan değerlerin başında geldiği düşüncesi ile dil ve kimlik bilinci oluşturulmaya çalışılır. Ana dilinin atalarından onlara kalan en büyük ve en değerli hazine olduğu da metinler içerisinde daima vurgulanmaktadır. Bu yazılarda Gagauz çocuklarına aktarılan diğer bir bilgi ise Türk dünyasındaki yaklaşık 300 milyon kişi ile birbirlerini anlayabilecekleri kadar yakın bir dile sahip olduklarıdır. Ana dilleri olan Gagauzçayı iyi bildikleri takdirde dünyanın farklı coğrafyalarında bulunan Türklerin dilini anlayabilecekleri ve karşılıklı olarak anlaşabilecekleri anlatılır (İlkyaz-2021, s. 5; No 6, 2022, s. 4). Böylece çocukların ve gençlerin ana diline ilgisi artırılmaya çalışılır. Çocuklar, sadece okulda ve evde değil sokak dâhil her yerde ana dilini kullanmaları konusunda teşvik edilir. Buraya kadar bahsedilen bu bölümdeki yazılarda öne çıkan diğer bir tema ise Türklüktür. Aynı yazıların birinde Türk milletinin tarih ve dil bakımından köklü bir geçmişinin bulunduğu söz edilir. Bu bağlamda Orhun ve Yenisey Yazıtlarından bahsedilerek sahip olunan ortak tarihe vurgu yapılması göze çarpar. Ayrıca yazının yer aldığı sayfanın üst bölümünde tamgalara da yer verilmiştir (No 6, 2022, s. 4).

Başka bir yazıda ise çocuklara örnek olması açısından Gagauzlar arasında farklı alanlarda önemli işler yapan tanınmış kişiler tanıtılmıştır. En başta ana dili konusundaki çalışmalarıyla anılan Mihail Çakır'dan bahsedilmiştir. Dionis Tanasoglu, Nikolay Baboglu, Gavril Gaydarcı, Dimitri Karaçoban gibi Gagauz dili ve edebiyatının meşhur şair ve yazarları ile Mariya Maruneviç, Stepan Topal gibi politikacıların isimlerine de yer verilmiş, bunlardan başka tanınmış Gagauz resimci, sporcu, filozof ve bilim adamlarının bulunduğu da belirtilmiştir. Çocuklardan da bu kişiler gibi Gagauzları dünyaya tanıttacak faydalı işler yapmaları, akıllı, bilgili ve iyi kimseler olmaları istenmiştir (*Bilgili İnsannar Devletin Gücü Sayılêr*, Güz-2021, s. 4).

(İlkyaz-2021, s. 4)

(No 6, 2022, s. 4)

(No 7, 2022, s. 4)

Görsel 15: Guguşçuk Dergisinin Bân Bu Halkın Evladıyım Bölümüne Dair Bazı Görseller

Bunlardan başka yukarıdaki görsellerden görüleceği gibi söz konusu bölümde *vatan* kavramını açıklayan bir yazı da yer almıştır (*Vatan Nedir*, Yaz-2021, s. 4). Bu yazıda vatanın ne demek olduğu, neyi ifade ettiği ve vatani korumak için nelerin yapılması ve yapılmaması gerektiği çocuklara anlatılmıştır. Derginin yedinci sayısının aynı bölümünde de bu hususlar üzerinde durulmuştur. Vatan toprağı olan Moldova'nın (Gagauz Yeri) güzel ve zengin bir tabiata sahip olduğu, bunu korumak için çevreye ve diğer tüm canlılara zarar verecek, onlar için tehlike oluşturacak davranışlardan kaçınılması gerektiği nasihat edilmiştir. Aynı zamanda parklar ve sokaklar yanında ormanları, denizleri ve gölleri de temiz tutmanın hem kendi sağlıkları için hem de bu yerlerde yaşayan diğer canlılar için önemine değinilmiştir. Ana dilini, üzerinde yaşanan toprağı, buradaki tabiatı ve canlıları korumak vatana duyulan bir sevginin yansması kabul edilmiştir (No 7, 2022, s. 4).

İkinci sayıyla birlikte dergide yer almaya başlayan, bilgilendirici içeriğe sahip bölümlerden bir diğeri de **Sän Bilersin Mi? / Sän bilersin mi, ani** başlıklı bölümdür. Bu başlık görüldüğü gibi bazen “ani” edatı kullanılarak bazen de hem bu edat hem de soru işareti kullanılmadan farklı şekillerde yazılmıştır. Başlıkta kullanılan soru tekniğiyle çocukların dikkati bu bölümde verilecek olan bilgilere çekilmiştir. Merak uyandıran bu başlıkla çocuklar bölüm içindeki bilgileri okuma ve öğrenmeye karşı güdülenmiştir.

Derginin bu bölümünde hayvanlar, doğa olayları, organlar, insan bedeni ve insan sağlığı gibi konular hakkında çocukların genel kültürünü artıracak farklı ve ilginç bilgiler yer almıştır. İnsan ve hayvan doğasına özgü olup çok bilinmeyen ilginç durumlar ve özellikler bu bölümde verilmiştir. Sıralanan konularla ilgili bazı durumlar ayrıca ele alınıp açıklanmış, bazen de bir konu alanıyla ilgili kısa bilgiler sunulmuştur. Genellikle bir şeyin nasıl oluştuğuyla ilgili çocukları bilgilendiren yazılar bu bölümde yer almıştır. Bilindiği üzere evrendeki pek çok şeyin oluşum biçimi daima merak edilen ve araştırılan bir konudur. Çocuklar da çevresinde karşılaştığı türlü olay ve durumlara karşı her zaman bir merak ve sorgulama içerisinde. Bu bölümde yer alan yazılardan bir kısmı da doğaya ve canlı-cansız unsurlara has olduğu gözlenen bazı eylem ya da durumların hangi yolla oluştuğuyla alakalıdır. Örneğin, karın (*Kaar Nasıl Oluşêr?*, Kış-2021, s. 16-17), şimşegin (*Çimçirik Neçin Çakêr?*, İlkyaz-2021, s. 16) ve gölgenin nasıl oluştuğu (*Gölgelär Nasıl Oluşêr*, No 6, 2022, s. 10), yıldızların niçin gece parladığı (*Yıldızlar Gecä Neçin Yalabıyer?*, Güz-2020, s. 10), vücudun mikroplarla nasıl savaştığı (*Güüdemiz Mikroplarlan Nasıl Savaşêr?*, Güz-2021, s. 9), kuşların nasıl uçtuğu (*Kuşlar Nasıl Uçêr?*, No 6, 2022, s. 13), arıların nasıl bal yaptığı (*Arılar Nasıl Bal Yapêr?*, No 8, 2022, s. 6) ve alfabedeki ilk harfin neden A olduğu (*Neçin A Bukvası Alfavittä İlk Durêr?*, No 8, 2022, s. 7) gibi merak edilen durumlarla ilgili aydınlatıcı yazılar yayımlanmıştır. Bu konular çocukları sıkımayacak bir şekilde ve onların anlayabileceği sadelikte anlatılmıştır. Hatta bazı yazılardaki bilgiler hikâyeleştirme tekniği kullanılarak çocuklara aktarılmıştır. Bu esnada kişileştirme sanatından yararlanıldığı görülmüştür. Bunlara ek olarak yoğurdun faydalarını ve nasıl yapıldığını (*Yuurt Pek Faydalıdır*, Güz-2021, s. 10) anlatan bir yazıda bu bölümde yer almıştır.

Aynı bölümde bu tarz yazılar dışında insan vücudu ve bazı hayvanlarla ilgili az bilinen, muhtemelen çocukların ilk defa duyacağı şaşırtıcı ve ilginç bilgiler de sunulmuştur. Ayrıca derginin farklı sayılarında beş duyu organı ile iç organların en önemlilerinden olduğu belirtilen kalp, akciğer ve bağırsağın fonksiyonları da kısaca açıklanmıştır. Bu organların görsellerine de yer verilerek çocukların bunları tanıması sağlanmıştır.

(Yaz-2021, s. 17)

(No 7-2022, s.11)

(No 9-2022, s. 17)

Görsel 16: Guguşçuk Dergisinin Sən Bilersin mi? / Sən Bilersin mi, Anı Bölümüne Dair Bazı Görseller

Öğretici ve bilgilendirici türdeki yazıların görüldüğü son bölüm ise **Tanışalım mı?** adını taşımaktadır. Yedinci sayı itibarıyla dergide yer vermeye başlanan bu bölümde hayvanlar içerisinde sırasıyla *leylek* (Lelek, No 7, 2022, s. 18), *kedi* (No 8, 2022, s. 16) ve *bozkurt* (No 9, 2022, s. 16) hakkında bilgiler verilmiş, onları tanıtıcı yazılar yer almıştır. Bu yazılarda söz konusu hayvanlar fiziksel özellikleri, ne ile beslendikleri, nerede yaşadıkları gibi daha başka özellikleriyle de çocuklara tanıtılmış, ayrıca çocukların hayvanlara karşı sorumluluk bilinci ve duyarlılık kazanmasını sağlayacak bazı küçük mesajlar da verilmiştir. Örneğin, leylek türünün nesli tükenmekte olan hayvanlar içerisinde yer aldığı belirtilerek çocuklarda bu ve bunun gibi nesli azalan kuşları korumak gerektiğiyle ilgili bilinç ve farkındalık oluşturulmaya çalışılmıştır. Sokaktaki sähipsiz kedi ve köpeklere sıcak ve soğuk havalarda yardım edilmesi, su ve yiyecek verilmesi de aynı amaçla söylenmiştir. Türk'ün simgesi olan bozkurdun Gagauz kültürü içinde sahip olduğu yere değinilerek de çocukların bu konuda bilgilenmesi sağlanmıştır.

Bu bölümdeki yazıların ilgi çekici bir tarafı ise hayvanların konuşturulması olmuştur. Her hayvanın okuyucuyla konuşuyormuş gibi kendini tanıtır ve anlattığı birinci ağızdan anlatım biçimiyle söz konusu yazılar çocuklar için daha ilginç kılınmıştır. Ayrıca yine aynı bölümde leylek ile bozkurdun tanıtıldığı yazıların devamında bu hayvanlarla ilgili özelliklerden bazılarının *bilersen mi, anı* başlığı altında maddeler hâlinde ayrıca sıralanması dikkati çekmiştir.

(No 7-2022, s. 18)

(No 8-2022, s. 16)

(No 9-2022, s. 16)

Görsel 17: Guguşçuk Dergisinin Tanışalım mı? Bölümüne Dair Bazı Görseller

Derginin dördüncü sayısında *tanışalım mı* bölümüne benzer başka bir başlıkla karşılaşılmaktadır. **Taa yakından tanımaa isteersin mi?** isimli bu başlık altında kaplumbağalarla alakalı bilgiler verilmiştir (Güz-2021, s. 14).

Dergide bu bölümlerin dışında da öğretici ve bilgilendirici tarzda yazılar bulunur. Bunların bir bölümü Gagauz dinî ve millî yortularının çocuklara tanıtıldığı yazılardır. Bu yazılarda hangi yortunun ne zaman kutlandığı, yortularda gerçekleştirilen uygulamaların neler olduğu gibi hususlar üzerinde durulmuştur. Aynı zamanda söz konusu yortuların eskiden beri kutlandığına dikkat çekilerek Gagauz kültüründeki önemine de değinilmiştir. Derginin kış sayısında kış yortularından, ilkbahar sayısında da bu mevsimdeki yortulardan bahsedilmiştir. Genellikle *Yortularımız* (İlkyaz-2021, s. 7-8, Kış-2021, s. 6) başlığında bu bilgiler verilmiş ve birden fazla yortuyla ilgili kısa bilgiler sunulmuştur. Derginin birinci sayısında *Kasım geler* (Güz-2020, s. 4) başlığıyla Kasım yortusu ayrıca açıklanmış ve bu yortuda okunan dualara yer verilmiştir.

Derginin çeşitli sayılarında temizlik ve sağlık konularında da çocukları eğitici birkaç yazı yayımlanmıştır. Temiz olmanın sağlık açısından önemi ve bunun için yapılması gerekenler, ağız ve diş sağlığının önemi, dişlerin nasıl fırçalanacağı çocuklara anlatılmıştır. Hastalıklardan ve mikroplardan korunmak, sağlıklı olmak için spor yapmak, sağlıklı beslenmek, faydalı yiyecekler yemek, su içmek ve temizliğe dikkat etmek gerektiği bu yazılarda dile getirilmiştir. Yine sağlıkla ilgili olarak derginin üçüncü sayısında bazı meyve ve sebzelerin hangi vitaminleri içerdiğinden ve faydalarından kısaca bahsedilmiş ve bunların resimlerine yer verilmiştir (Yaz-2021, s. 7).

Derginin birinci sayısında yer alan *fidan dikmek vakıdı geldi mi?* (Güz-2020, s. 11) başlıklı bir yazı ile de çocuklara ağaç ve doğa sevgisi aşılanmaya çalışılmıştır. Bu yazıda fidanların hangi mevsimlerde dikilebildiği bilgisi verilmiş ve çocuklardan büyükleriyle beraber bir meyve fidanı dikmeleri istenmiştir. Bu yolla çocukların ağaç dikimi ve bakımını uygulayarak öğrenmeleri amaçlanmış, yazıda da bununla ilgili bazı bilgiler sunulmuştur. Bu yazının hemen devamındaki sayfada ise ağaçların doğa ve insan için faydaları sıralanarak korunmaları gerektiği mesajı verilmiştir (Güz-2020, s. 12). Son olarak yine derginin birinci sayısında *Aylä* (Güz-2020, s. 5) başlıklı yazı ile bir aile üzerinden aile bireyleri tanıtılarak bunların ana dilindeki karşılıkları çocuklara gösterilmiştir.

Sonuç itibarıyla bu bölümde çocuklara çevresinde gördüğü pek çok durum ve canlı ile ilgili faydalı bilgiler sunulularak onların çevresini tanıması, genel kültür bilgileri edinmeleri sağlanmıştır.

3.2.4. Eğlendirici ve Öğretici Etkinlikler ile Oyunlar

Guguşçuk dergisinde çocukların eğlenirken öğreneceği ve becerilerini geliştirebileceği çeşitli aktiviteler ile oyunlar bulunmaktadır. Bunların bir kısmı doğrudan dil gelişimi ile ilgili öğretici aktivitelerken bir kısmı zekâ ve el becerilerinin geliştirilmesine yönelik aktivitelerdir. Hem okul öncesi hem de okul dönemindeki çocukların eğitim ve gelişim sürecine olumlu katkılar sağlayacak bu etkinliklerle her sayıda karşılaşmaktadır. Bunlar çocukların eğlenceli ve faydalı zaman geçirmesini sağlarken kelime hazinelerini geliştirmelerine, odaklanma, dikkat, zekâ gibi zihinsel becerilerini güçlendirerek el ve motor becerilerinin gelişimine yardımcı olmaktadır.

Dergideki belli başlı etkinlikler ile bunlarla ilintili bölümler şu şekildedir: *İlleneräk Üürenerim, Bir Sepet Laf, Krosvord (bulmaca), Boyama, Ne Etişmeer? / İisikleri Bul, Labirint*. Derginin *üileneräk üürenerim* ve *bir sepet laf* bölümleri ile bulmacalarda çocukların ana dilinde

sahip olduğu kelime hazinesini hem ölçmeye hem de zenginleştirmeye yönelik etkinlikler yer almıştır.

3.2.4.1. İilenerek Üüenerim

Bölümün adın da anlaşılacağı üzere bu kısımda çocukların eğlenerek öğreneceği şekilde hazırlanmış etkinlikler bulunur. Bu etkinlikler bazı hayvan, meyve, sebze, alet edevat ve mutfak eşyalarının Gagauz Türkçesinde hangi sözcükle ifade edildiği veya bunların adının ne olduğunun bulunmasıyla ilgilidir. Dolayısıyla bu bölümdeki etkinlikler belli harfleri verilen kelimeleri bulmaktan ibaret olmakla birlikte farklı biçimlerle de karşılaşılmıştır. Bu bölümde çocuklara genellikle bir alanla ilgili söz varlığının kazandırılması amaçlanmıştır.

İilenerek Üüenerim bölümündeki etkinlikler bir nevi kelime bulma veya tamamlama oyunudur. Bu etkinlikler resmi verilen bir nesne veya canlı varlığın adının bulunmasından meydana gelir. Çocuklardan resme bakıp eksik olan bir harfi veyahut harfleri yazarak kelimeyi tamamlamaları istenmektedir. Kelime bulma etkinliğinde bazen kelimelerin sonunda veya ortasındaki bir harf hariç diğer bütün harfler yazılarak, bazen ilk ve son harfler verilerek, bazen de sadece bir ya da birkaç harf yazılarak çocuklara resimdeki şeyin adıyla ilgili ipucu verilmiştir. Eğer bilmedikleri kelimeler varsa bunları büyüklerine sorup öğrenmeleri fakat daha sonra bu kelimeyi unutmamaları söylenmiştir.

Derginin yedinci sayısının bu bölümünde sadece kuş adlarına yer verilmiş ve yukarıda bahsedilenden farklı bir yöntem uygulanmıştır. Kuşların adını oluşturan harfler bu kez her birinin görseli etrafında karışık olarak dizilmiştir. Burada çocukların söz dağarcığını kullanarak görseldeki kuşun önce adını bulmaları daha sonra bunu harf sırasına göre alttaki kutucuklara yazmaları gerekmektedir.

(Yaz-2021, s. 9)

(No 7-2022, s. 10)

(No 8, 2022, s. 9)

(No 9, 2022, s. 19)

Görsel 18: Guguşçuk Dergisinin İilenerek Üüenerim Bölümüne Dair Bazı Görseller

3.2.4.2. Bir Sepet Laf

Aslında bu bölüm *iilenerek üüenerim* bölümlerinden biri sayılmaktadır. Üç tür kelime oyununun tespit edildiği bu bölümde de çocukların kelime hazineleri yoklanarak ana diline ne derece hâkim oldukları gözlenmeye çalışılmıştır. Üç farklı harfin verildiği ilk kelime oyununda çocuklardan istenen bu harflerle başlayan beşer ya da onar kelime yazmalarıdır. Bu oyunun yer aldığı sayılarda genellikle harfler değiştirilmekle birlikte “A”, “K”, “C” ve “Ç” harflerinin derginin farklı sayılarında birden fazla kez verilmesi dikkati çekmiştir. Birinci ve altıncı sayılarda ise verilen harflerin aynı olduğu fakat istenen kelime sayılarında farklılık bulunduğu görülmüştür.

Bu bölümde yer alan ikinci kelime etkinliği ise resimlere bakarak boşlukların doldurulmasından oluşmaktadır. Burada da bir önceki bölümle aynı şekilde verilen dört veya daha fazla resimdeki hayvan, eşya, bitki gibi şeylerin Gagauz Türkçesindeki adı sorulmuştur. Yan yana dizilen resimlerin üstünde sözcüklerin oluşturduğu harf kadar kutucuklar sıralanmış, her sözcüğün son harfi diğer sözcüğün baş harfini oluşturduğundan bu kutucuklar arasında boşluk bırakılmayarak hepsi bir satıra sığdırılmıştır. Ancak çocukların sözcükleri doğru bir şekilde sıralayıp harfleri yerleştirebilmeleri için bazı kutucuklardaki harfler oyunu oluşturan kişi tarafından verilmiştir. Resimler ile sözcükler alt alta fakat karışık şekilde dizilmiş, bunların birbirini izleyecek şekilde sıralanmamasına dikkat edilmiştir. Resimler sadece boşlukları doldurmada çocuklara fikir sunması ve yardımcı olması amacıyla verilmiştir.

Derginin sekizinci sayısındaki bu bölümünde diğerlerinden farklı olarak *Ters Maaali Lafları Yaz* başlığı altında zıt anlamlı sözcüklerle ilgili bir etkinlik yer almıştır. Bunların birbirinin zıddı olduğunu göstermek için iki sözcük arasında x işareti kullanılmış ve daha önce olduğu gibi bazı harfler eksik bırakılmıştır.

(Yaz-2021, s. 13)

(No 8, 2022, s. 17)

(İlkyaz-2021, s. 13)

Görsel 19: Guguşçuk Dergisinin Bir Sepet Laf Bölümüne Dair Bazı Görseller

3.2.4.3. Bulmaca (Krosvord / Skanvord)

Bulmacalar, çocukların dikkat, düşünme, kelime birleştirme gibi zihin becerilerinin gelişip güçlenmesini sağlayan bir oyun aracıdır. Ayrıca kavram öğretimi ve kelime hazinesi geliştirme çabalarında da bulmacalar son derece etkili çalışmalar arasındadır. Bu yüzden Guguşçuk dergisinde bulmacalara da yer verildiği görülür. Dergide daha çok resimli bulmacalara yer verilmiş, sorulu bulmacaya sadece derginin ikinci sayısında rastlanmıştır. Aynı sayıda kelimelerin karışık harfler içerisinde gizli olduğu bir bulmaca çeşidi de yer almıştır. Bu bulmacalarla çocukların bir yandan kelime bilgisi yoklanmış bir yanda da Gagauz kültürüyle ilgili neyi bilip neyi bilmedikleri anlaşılmaya çalışılmıştır. Aşağıda sunulan görsellerden de görüleceği gibi dergideki bazı bulmacalar tek bir alanla ilgiliyken (hayvanlar âlemi, yiyecek-içecek) bazıları birden fazla alanla ilgilidir (eşya, alet-edevat, doğa, doğa olayları, bitkiler, meyveler, hayvanlar, vb.). Dokuzuncu sayıdaki bulmaca Gagauzların yeme-içme kültürünü yansıtmalarıyla diğerlerinden ayrılmaktadır.

Üçüncü ve dördüncü sayıdaki bulmacalarda ise çocuklara şöyle bir not düşüldüğü görülmektedir: “Sevgili dostum, bakalım bu skanvordu yapabilecen mi? Yaparsan guguscuk1@hotmail.com adresine yolla ya da Facebook’ta “Ana dilim tatlı bal” grubasına yolla, baaşış kazan!” (Yaz-2021, s. 11; Güz-2021, s. 25). Burada çocuklar hediye ile bulmacayı çözmeleri yönünde teşvik edilmiştir.

Derginin birinci ve beşinci sayıları hariç diğer sayılarında birer bulmaca bulunmaktadır. Fakat sekizinci sayıdaki bulmaca kanaatimizce basım hatasından dolayı boş gözükmemektedir.

(Yaz-2021, s. 11)

(No 7, 2022, s. 23)

(No 9, 2022, s. 21)

Görsel 20: Guguşçuk Dergisindeki Bulmacalara Dair Bazı Görseller

3.2.4.4. Boyama, Ne Etışmeer? / İisiklikleri Bul, Labirint

Boyama, iki resim arasındaki farkı bulma ve labirent, çocuklar için eğlenceli etkinliklerdir. Eğlenceli olmalarının yanı sıra çocukların el-göz koordinasyonları, kalem tutma, odaklanma, konsantrasyon ve dikkat gibi birçok becerisinin olumlu yönde gelişip güçlenmesini de sağlar. Bu oyunlarla derginin bütün sayılarında karşılaşmaktadır.

(Güz-2020, s. 16)

(No 9, 2022, s. 20)

(No 6, 2022, s. 15)

(No 7, 2022, s. 22)

Görsel 21: Guguşçuk Dergisindeki Boyama, Ne Etışmeer? / İisiklikleri Bul ve Labirint Oyunlarına Dair Görseller

Ne Etışmeer? ve *İisiklikleri Bul* ile tek bir oyun kastedilmektedir. Benzer iki resim arasındaki farkların bulunmasına dayanan bu oyun için görüldüğü gibi dergide iki isim kullanılmıştır. Her sayıda ikisinden biri tercih edilmiştir. Söz konusu oyunda verilen iki resim arasında kaç eksik olduğu bazen söylenmiş bazen de oyuncuya bırakılmıştır. Böylece çocukların yukarıda sayılan becerilere ek olarak sayma becerilerinin geliştirilmesi de hedeflenmiştir.

3.2.5. Guguşçuk Dergisinin Yazar Kadrosu

Guguşçuk çocuk dergisinde öğretici ve edebî içeriğe sahip çeşitli yazılar yayımlanmaktadır. Bunlar çoğunlukla Gagauz edebiyatının şair ve yazar kimliğiyle öne çıkan önemli isimleri ile Gagauz dili öğretmenlerinin kaleme aldıkları yazılardır. Dergide yayımlanan yazılar arasında sayısı çok olmamakla birlikte Rus edebiyatının tanınmış şair ve yazarlarından yapılan çeviriler de bulunur. Örneğin, derginin ilk sayısında en ünlü Rus çocuk yazarlarından Korney Çukovskiy'in Gagauz Türkçesine çevrilmiş bir şiiri yer alır (Güz-2020, s. 19-20). Ayrıca dergide anonim olduğu görülen birçok yazı da vardır.

Gagauz şair ve yazarlar yanında bölgedeki öğretmenler de Gagauz çocukları için yazdıkları farklı türden eserlerle derginin içeriğini zenginleştirmektedir. Guguşçuk dergisinin yazar kadrosu arasında başta derginin yayımcısı Güllü Karanfil olmak üzere Todur Marinoglu, Petri Çebotar, Mariya Mercanka, Stepan Bulgar, Todur Zanet, Valentina Bujilova gibi çağdaş

Gagauz edebiyatının önde gelen, tanınmış isimleri bulunur. Bu isimlerin özellikle çocuklar için yazdıkları şiir, hikâye, masal ve bilmece kitaplarının bulunması da kayda değer bir husustur. Aleksandra Kristova, Elena Karamit, Andrey Koçancı, Olga Kılçık, Tatiana Grozdeva ve Mihail Paçi ise derginin neredeyse tüm sayılarında ismi geçen kişilerdir. Adı geçen yazarların biyografilerine bakıldığında eğitilmiş ve kültürlü kimseler oldukları görülür. Çoğu öğretmendir. Bunun yanında araştırmacı, yönetici ve akademisyen olanlar da vardır. Buraya kadar sözü edilenler dışında bugün hayatta olmayan fakat çağdaş Gagauz edebiyatının dikkate değer isimlerinden sayılan Nikolay Arabacı, Nikolay Baboglu, Dionis Tanasoglu ve Konstantin Vasilioglu'nun çocuklarla ilgili eserlerine de ara sıra dergide yer verilmektedir. Yazarlar, dergide yer alan yazılarına göre sınıflandırıldığında Guguşçuk dergisinin yazar kadrosuyla ilgili şöyle bir tablo ortaya çıkmaktadır:

Şairler: Güllü Karanfil, Valentina Bujilova (Hacıoglu), Petri Çebotar, Todur Zanet, Mariya Mercanka, Olga Kılçık, Aleksandra Kristova, Pelageya Filioglu, Galina Danacı, Todur Marinoglu, Nikolay Arabacı, Dionis Tanasoglu.

Hikâye yazarları: Nikolay Baboglu, Elena Karamit, Valentina Bujilova, Aleksandra Kristova, Güllü Karanfil.

Masal yazarları: Güllü Karanfil, Stepan Bulgar, Valentina Bujilova, Aleksandra Kristova.

Bilmeceler: Valentina Bujilova, Mariya Mercanka, Todur Marinoglu, Kosti Vasilioglu, Andrey Koçancı, Olga Kılçık, Elena Karamit.

Tekerlemeler: Todur Marinoglu, Todur Zanet, Valentina Bujilova, Aleksandra Kristova.

Sayısmacalar: Valentina Bujilova, Aleksandra Kristova, Kiril Kılçık.

Şarkılar: Mihail Paçi.

Dil, edebiyat, kültür ve tarih yazıları: anonimdir.

Bilim, teknik ve sağlık: Bu alandaki yazıların çoğu anonimdir fakat Tatiana Grozdeva ve Olga Kılçık'ın birer yazısı bulunur.

Tanıtım yazıları: Dergide bu tarz yazıların kim tarafından yazıldığı belirtilmemiştir. Fakat bir yazıda Valentina Bujilova'nın adına rastlanmıştır.

Guguşçuk dergisinin yazar kadrosu büyük ölçüde şairlerden oluşmaktadır. Fakat şairler başlığında sıralanan isimlerin birçoğu diğer başlıklar incelendiğinde de görüleceği gibi şiir yanında başka edebî türlerde de eserler veren çok yönlü şahsiyetlerdir. Bu şahsiyetlerin çocuklar için hem şiir hem hikâye gibi birden fazla türde hazırladıkları eserlerle derginin içeriğine katkıda bulundukları görülür. Dergide şiir, hikâye masal, tekerleme ve bilmece türünde genellikle aynı isimlerle karşılaşmakla birlikte derginin yazar kadrosu her sayıda değişiklik göstermektedir. Güllü Karanfil, Valentina Bujilova (Hacıoglu), Aleksandra Kristova derginin aktif ve sürekli yazarları arasında gözükmemektedir. Ayrıca bu isimler dergide en az üç farklı türde eserlerinin bulunması yönüyle de dikkati çekmektedirler.

4. Sonuç

Guguşçuk dergisi, her şeyden önce bölgedeki maddi imkânların kısıtlılığına rağmen Güllü Karanfil'in öncülüğünde pek çok ismin katkılarıyla Gagauz çocukları için her sayısı özel olarak tasarlanıp hazırlanan dikkate değer bir çocuk yayınıdır. Hem biçimi hem de içeriği ile dikkati çeken *Guguşçuk*, aynı zamanda Gagauz dili ve kültürünün yaygınlaşması ve yaşatılması açısından üstlendiği misyonla da büyük bir öneme sahiptir. Guguşçuk, çıkış amacına uygun bir dergi olarak, çocukları cezbedecek şekilde tasarlanmıştır. Derginin içeriğiyle birlikte biçim özelliklerine ve resimlenmesine de özen gösterilmektedir. Dış kapakta ve iç sayfalarda kullanılan renkler ile görseller derginin çocuklar tarafından fark edilirliğini ve okunma isteğini artırmaktadır. Dergide görsel öğelerden sıklıkla yararlanılmakta, edebî ve öğretici tarzdaki metinler ve uygulamalar resimlerle desteklenmektedir. Bu sayede Gagauz kültürüne ait pek çok unsur hem sözlü hem de görsel yolla çocuklara aktarılmaktadır. Dergideki resimler bir konunun anlaşılmasında veya sorunun çözümünde çocuklara yardımcı olurken onların öğrenme sürecini de olumlu katkılar sunmaktadır. Ayrıca resimler aracılığıyla pek çok kavram ve sözcük de çocukların zihninde kodlanarak kalıcı hâle getirilmektedir. Dergideki resimlerin, metinlerin içeriğiyle uyumlu, çocukların yaş seviyelerine uygun olduğu görülür.

Guguşçuk dergisi biçim özellikleri bakımından çeşitli başlıklar altında ele alınmıştır. Bu başlıkların her biri ile ilgili bulgulara çalışmanın inceleme kısmında detaylı bir şekilde yer verilmiştir. Bunları özetleyecek olursak, derginin logosu ikinci sayıdan itibaren, iç kapak, sözün özü ve içindekiler bölümleri ise üçüncü sayıdan itibaren standart bir görünüme kavuşur. Guguşçuk, boyut ve ağırlık bakımından çocukların her yere kolaylıkla taşıyabileceği ve istedikleri yerde rahatça açıp okuyabileceği ölçülerde bir dergidir. Guguşçuk dergisi, genel olarak özenli bir sayfa düzenine sahiptir. Dergi sayfalarının, tasarım öğeleri ve metinler açısından genellikle dengeli bir şekilde kullanılmasına gayret edildiği görülmektedir. Özellikle de görsel öğelerin kullanımına metinlerin okunurluğunu etkilemeyecek şekilde dikkat edilmiş olması önemlidir. Sade ve okunaklı yazı stillerinin tercih edildiği dergi, bu açıdan da çocuklara uygundur. Guguşçuk çocuk dergisindeki metinlerin satır araları ile paragraflar arası boşluklarının da genel itibarıyla normal aralıklarda olduğu görülür. Ancak görsel 6'da gösterildiği gibi uygun boşluklar bırakılmaması sebebiyle satırları ile paragrafları birbirine çok yakın olan metinlerle de derginin bazı sayılarında karşılaşmaktadır. Çocuğa uygunluk ve okunabilirlik açısından önemli bir diğer husus ise dergideki yazıların punto büyüklükleridir. Derginin bu açıdan seslenilen hedef kitleye bütünüyle uygun olmadığı, daha çok 9-11 yaş aralığındaki çocuklar için uygun punto ölçülerine sahip olduğu görülmüştür.

Guguşçuk çocuk dergisi, içerik bakımından öncelikle *Guguşçuk çocuk dergisinde yer alan metinler* daha sonra *eğlendirici ve öğretici etkinlikler ile oyunlar* şeklindeki iki ana başlık altında incelenmiştir. İlk başlık da kendi içerisinde edebî ve öğretici / bilgilendirici metinler olarak ikiye ayrılmıştır. Dergide şiir, hikâye, masal, bilmece, tekerleme, sayısmaca, atasözü, şarkı ve türkü olmak üzere 9 edebî tür tespit edilmiş ve bunların her biri ayrıca değerlendirilmiştir. Dergide örneğine en çok rastlanan edebî türler şiir ve bilmecedir. Bunlardan sonra masal ve hikâye gelir. Tekerleme, sayısmaca, atasözü, şarkı ve türkü örneğine daha az tesadüf edilmektedir. Dergide yer verilen bu edebî türler, Gagauz çocuklarının sahip olduğu ana dilinin güzelliğini, ifade gücünü ve anlatımdaki çeşitliliğini sezmelerinin sağlanması ve ana diline karşı ilgilerinin artırılması açısından son derece önemlidir. Guguşçuk çocuk dergisinde edebî türdeki ürünlerin yanı sıra öğretici ve bilgilendirici içeriğe sahip yazılara da sıklıkla yer verilmektedir. Gerek edebî tarzdaki gerekse öğretici tarzdaki bu ürünlerin asıl hedefi çocukları

Gagauzlar, Gagauz Yeri, Gagauz Türkçesi, Gagauz kültürü ve tarihiyle ilgili bilgilendirmek ve bilinçlendirmektedir. Bu doğrultuda her iki tarzdaki ürünlerde ana dili, vatan, millet, milli kimlik gibi konuların sıklıkla işlendiği ve bu değerleri korumanın önemine her defasında dikkat çekildiği görülür. Gagauz kültüründeki pek çok yortu da bu ürünlerin içeriğini oluşturur. Bunların yanı sıra dergide hayvanlar, bitkiler, doğa ve doğa olayları ile doğaya ait unsurlar, mevsimler, sağlık, insan ve insan bedeni gibi genel konulara da çeşitli türler içerisinde yer verilmektedir. Dergide yalnızca belli konu alanlarıyla ilgili yazılar değil aynı zamanda çocukların eğlenerek vakit geçirebileceği bulmaca, boyama, kelime oyunları, labirent gibi çeşitli aktiviteler de bulunur.

Diğer taraftan *Ben Bu Halkın Evladım, Sen Bilersin Mi? / Sen bilersin mi, anı, Tanışalım mı?, Masal Küpü, Bil Bil Bülbül, İlleneräk Ürenerim, Bir Sepet Laf, Ne Etişmeer? / İlsikleri Bul* ise Guguşçuk dergisinin dikkati çeken bölümleridir. Edebî ve öğretici türdeki yazıların bazıları ile oyun ve aktivelerin bir kısmı bu bölümler içerisinde bulunmaktadır. Söz konusu bölümler ile çocukların ilgisi çekilmeye ve bu ilginin canlı tutulmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır.

Sonuç olarak Guguşçuk çocuk dergisi, Gagauz çocuklarını ana dili, tarih, kültür, vatan, millet gibi daha başka pek çok konu hakkında bilgilendirmeyi ve eğitmeyi amaç edinmiş bir dergidir. Evrensel değerlerin yanı sıra özellikle Gagauz halkına ait millî değerler farklı türler içerisinde işlenerek çocuklara aktarılmaya ve benimsetilmeye çalışılmaktadır. Ana dili sevgisi bu değerlerin başında gelmektedir. Dilin, bir millet için önemi küçük yaşlardan itibaren çocuklara aşılanmaktadır. Dergi, çocukların eğitimi yanında bazı beceriler ile değerlerin çocuklara kazandırılması, çocuklarda millî kimlik duygusunun oluşturulması ve Gagauz çocuk edebiyatının gelişmesi hususlarına önemli katkılar sağlar.

Kaynaklar

- Aça, M. (2012). Halk şiirinde tür ve şekil. M. Ö. Oğuz (ed.). *Türk halk edebiyatı el kitabı* içinde (s. 235-278). Ankara: Grafiker.
- Alpöge, G. (2011). Okulöncesinde çocuk edebiyatı. S. H. Küçük (ed.), *Okul öncesi çocuk edebiyatı kitap kataloğu* içinde (s. 10-13). Ankara: Eğitim Sen.
- Beksaç, Z. (2014). Balkanlarda Türk çocuk edebiyatı. *Türk Dili*, 7(756), 750-780. <https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/750.pdf>
- Canlı, S. (2020). Çocuk edebiyatı ürünlerinin taşıması gereken özellikler. S. Karagül & E. Şen (ed.), *Çocuk edebiyatı-(Okuma kültürünün temelleri)* içinde (s. 109-154). Nobel Akademik.
- Çimpoeş, L. (2019). Gagauzların ilkyaz yortuları (bayramları) adetler ve onlara bağlı folklorik unsurlar. 9. *Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri*. 20-23 Kasım 2017, Ankara, s. 117-124. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Elçin, Ş. (1986). *Halk edebiyatına giriş (2. Baskı)*. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı.
- Hünerli, B. (2022). Gagauz çocuk şiirleri üzerine. *Güney-Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 39, 1-12. Doi: 10.26650/gaad.1304708
- Güngör, H. ve Argunşah, M. (1998). *Gagauzlar (Gagauz Türklerinin etnik yapısı, nüfusu, dili, dini, folkloru hakkında bir araştırma)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.

- Gürsoy Altuntaş, İ. (2020). Çocuk edebiyatında yazınsal türler. S. Karagül, & E. Şen (ed.), *Çocuk edebiyatı-(Okuma kültürünün temelleri)* içinde (s. 157-174). Ankara: Nobel Akademik.
- İsen, M. ve Işinsu İsen, T. (2002). *Balkanlarda Türk çocuk hikâyeleri antolojisi*. Ankara: Grafiker.
- Karanfil, G. (2022). Gagauvuz çocuk edebiyatı. *VI. Uluslararası Türklerin Dünyası Sosyal Bilimler Sempozyumu Tam Metin Bildiriler Kitabı*. Komrat-Gagauz Yeri (Moldova), 13-15 Mayıs 2022, Ankara, s. 501-512.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (ed.), *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı* içinde (s. 77-140). Ankara: Grafiker.
- Kaya, M. (2011). Çocuk edebiyatı kitaplarının biçimsel özellikleri. S. H. Küçük (ed.), *Okul öncesi çocuk edebiyatı kitap kataloğu* içinde (s. 14-16). Eğitim Sen.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2022). *Taslak ders kitabı ve eğitim araçları ile bunlara ait elektronik içeriklerin incelenmesinde değerlendirmeye esas olacak kriterler ve açıklamaları*. Ankara.
- Oğuz, M. Ö. (1992). Çocukların “sayışmaca” dünyası. *Millî Folklor*, 16, 24-29. <https://www.millifolklordergisi.com/PdfViewer.aspx?Sayi=16&Sayfa=25>
- Özcan, Ö. (2019). *Aydınlanma'nın üç düşünüründe (Rousseau, Kant ve Locke) çocuk modernleşmesi ve eğitimi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özkan, N. (2017). *Gagauvuz edebiyatı*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat.
- Sarıbaş, M. ve Merve Şepitci Sarıbaş. (2022). Gagauz Yeri Özerk Bölgesinde yayımlanan “Guguşçuk” adlı çocuk dergisinin yapısal özellikler bakımından incelenmesi. *Journal of History School*, 61, 3863-3903. Doi: 10.29228/Joh.64345
- Şimşek, T. (2014). Çocuk edebiyatı tarihine ön söz. *Türk Dili*, 7(756), 15-58. <https://www.tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2015/01/Tacetinsimsek.pdf>
- Şirin, M. R. (2016a). Çocuk modernleşmesi ve çocuk edebiyatı. *Türk Dili*, 10(774), 31-40. <https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2016/06/20160608.pdf>
- Şirin, M. R. (2016b). Edebiyat ve çocuk edebiyatı edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili*, 10(780), 12-31. https://tdk.gov.tr/wp-content/uploads/2016/11/3_Mustafa%20Ruhi%20C5%9E%C4%B0R%C4%B0N%20_%20Edebiyat%20ve%20C3%87ocuk%20Edebiyat%C4%B1%20Edebiyat%C4%B1n%20Amac%C4%B1%20ve%20C4%B0%C5%9Flevi.pdf
- Yazıcı Okuyan, H. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 135-159. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/181285>
- Yetişti, O. (2020). Gagauzlarda Türkçe süreli yayınlar. *Müteferrika Kitabiyat Dergisi*, (58), 221-234. https://www.academia.edu/44716201/Gagauzlarda_T%C3%BCrk%C3%A7e_S%C3%BCreli_Yay%C4%B1nlar
- Yetişti, O. (2021). Gagauzların yeni çocuk dergisi: Guguşçuk. *Kardeş Kalemler*, 15(180), 80-82. <https://www.kardeskalemler.com/yazi/gagauzlarin-yeni-cocuk-dergisi-guguscuk-64d5f9f0e080e>
- Yılmaz, O. (2016). Çocuk kitaplarında bulunması gereken özellikler. T. Şimşek (ed.), *Okul öncesinde çocuk edebiyatı ve medya* içinde (s. 61-108). Ankara: Grafiker.

URL-1: <https://sozluk.gov.tr/> (erişim 10.08.2024).

Guguşçuk Dergisinin Taranan Sayıları

Guguşçuk, Güz-2020.

Guguşçuk, İlkyaz-2021.

Guguşçuk, Yaz-2021.

Guguşçuk, Güz-2021.

Guguşçuk, Kış-2021.

Guguşçuk, No 6-2022.

Guguşçuk, No 7-2022.

Guguşçuk, No 8-2022.

Guguşçuk, No 9-2022.

Extended Abstract

For the Gagauz, whose language and culture are in danger of extinction, children's publications are of great importance. One of these publications, children's magazines, are used as a functional tool in terms of language and culture transfer. Güllü Karanfil, who has made great efforts to spread the use of Gagauz, especially among children, has started to publish a children's magazine called *Guguşçuk* in Gagauzia for this purpose. *Guguşçuk*, which is a seasonal magazine and started its publication life in November 2020 has been planned to be published 4 times a year. The magazine, which is distributed free of charge to kindergartens and primary schools in Gagauz Territory, has limited circulation of 3000. Printed in color and with pictures, *Guguşçuk* is an educational-instructive and entertaining magazine. With its modern design features and various activities in its content, it creates an interest in children to read and write in their native language.

The primary objectives publishing of the *Guguşçuk* magazine are to help keep Gagauz alive in new generations and pass it on to the future by popularizing its use among children, to ensure the survival and protection of Gagauz, which is considered to be under threat, and to contribute to the formation of awareness and love of the mother tongue in children at an early age. The realization of these interconnected purposes seems to depend on the last purpose.

In this study, the first 9 issues of *Guguscuk* children's magazine were examined in terms of their form and content features and their author staff. In this direction, the mentioned magazine was first addressed in terms of external structure or form features. These features of the magazine were tried to be evaluated in terms of suitability and readability for children. Accordingly; the external cover, which is the first thing of the magazine that catches the eye, is of a quality that will attract children's attention with its vivid colors and visuals that change in each issue. It was determined that the cuckoo bird visual, which is the logo of the magazine, has a standard appearance starting from the second issue.

Guguscuk is a magazine that children can easily carry anywhere and open and read wherever they want in terms of size and weight. In general, the magazine pages have an elaborative page layout, and an effort has been made to use them in a balanced way in terms of design elements and texts. Visual elements are positioned on the page in a way that will not affect the readability of the texts. The magazine is also suitable for children with respect to the fonts used in the texts. Except for the titles, plain, straight and readable fonts have been preferred in the writing of the texts. It can be said that the space between the lines and between the paragraphs in the *Guguscuk* children's magazine are generally within normal ranges. However, in some issues of the magazine we have encountered texts whose lines and paragraphs are very close to each other. It has been determined that the magazine is not entirely suitable for the target audience and has font sizes suitable for children between the ages of 9-11.

Guguscuk children's magazine is a colorful magazine with regard to content with its variety of genres, sections, activities, pictures and subjects as well as its form. The content of the examined issues of the magazine mainly consists of literary and educational texts. In addition to the texts, the foresaid

magazine also includes various activities and games where children can learn and develop their skills while having fun. Accordingly, in the section where the magazine is examined in terms of content, *the texts, activities and games* in Guguscuk magazine are discussed under two separate headings. The first heading is also divided into two as *literary texts* and *educational / informative texts*. Nine literary genres have been identified in the magazine, namely poetry, story, tale, riddle, tongue twister, counting-out rhyme, proverb, song and folk song. Poetry and riddle were determined as the literary genres most frequently encountered in the magazine. After these, tale and story are the most common. Tongue twister, counting-out rhyme, proverb, song and folk song examples are encountered less frequently. These literary genres included in the magazine are extremely important in terms of ensuring that Gagauz children perceive the beauty, expressiveness and diversity of their mother tongue and increasing their interest in their mother tongue.

In addition to literary products, Guguscuk children's magazine frequently includes articles with educational and informative content. The main purpose of these products, both in literary and educational style, is to inform and raise awareness of children about the Gagauz, the Gagauzia, Gagauz Turkish, Gagauz culture and history. In this respect, it is seen that topics such as mother tongue, homeland, nation, national identity are frequently covered in products in both styles and the importance of protecting these values is always emphasized. In addition to these, the magazine also includes general topics such as animals, plants, nature and natural events, elements of nature, seasons, health, humans and the human body in various genres. The magazine not only includes articles on certain subject areas, but also includes various activities such as puzzles, coloring, word games, and labyrinths where children can have fun.

Guguscuk children's magazine is a magazine that aims to inform and educate Gagauz children about many subjects such as their mother tongue, history, culture, homeland, nation. In addition to universal values, national values belonging to the Gagauz people in particular are processed in different genres and are aimed to be conveyed and adopted by children. Love of the mother tongue is at the most important of these values. The importance of language for a nation is engrained in children from an early age. In addition to the education of children, the magazine makes important contributions to the acquisition of certain skills and values in children, the formation of a sense of national identity in children, and the development of Gagauz children's literature.